

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU14

Regional utvecklingspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om regional utvecklingspolitik.

Motionsyrkandena rör bl.a. frågor om stöd till kommersiell och offentlig service, lokalisering av statliga myndigheter, återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, vissa övriga frågor om regional utveckling och utvecklingen i vissa län och regioner. Utskottet hänvisar bl.a. till den förda politiken och pågående insatser.

I betänkandet finns femton reservationer (M, SD, C, V, KD, L). I en reservation (M, SD, KD) förordas ett tillkännagivande om stöd till lanthandlare.

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Inledning.....	7
Kommersiell och offentlig service	7
Lokalisering av statliga myndigheter.....	18
Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser	21
Vissa övriga frågor om regional utveckling	28
Utvecklingen i vissa län och regioner.....	44
Reservationer	47
1. Stöd till lanthandlare, punkt 1 (M, SD, KD).....	47
2. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 2 (SD)	48
3. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 2 (KD).....	49
4. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 2 (L)	50
5. Bygdemedel för vindkraft, punkt 4 (SD, V)	51
6. Regionalisering av fastighetsskatten, punkt 5 (SD)	51
7. Regionalisering av fastighetsskatten, punkt 5 (C)	52
8. Övrigt om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 6 (V).....	53
9. Övrigt om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 6 (KD).....	54
10. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (M)	55
11. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (SD).....	57
12. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (C)	59
13. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (V)	60
14. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (KD)	61
15. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (L).....	63
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	65
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kommersiell och offentlig service

1. Stöd till lanthandlare

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10 samt

2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 3 och 4.

Reservation 1 (M, SD, KD)

2. Övrigt om kommersiell och offentlig service

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:479 av Peter Helander och Per Åsling (båda C),

2020/21:730 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:2007 av Maria Strömkvist m.fl. (S),

2020/21:2058 av Emilia Töyrä m.fl. (S) yrkande 2,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 86,

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 5 och

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (KD)

Reservation 4 (L)

Lokalisering av statliga myndigheter

3. Lokalisering av statliga myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:893 av Per Åsling (C) yrkande 2,

2020/21:1350 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,

2020/21:1505 av Robert Hannah (L) yrkande 1,

2020/21:1875 av Viktor Wärnick (M),

2020/21:2058 av Emilia Töyrä m.fl. (S) yrkande 7,

2020/21:2090 av Adnan Dibrani (S),

2020/21:2097 av Heléne Björklund och Magnus Manhammar (båda S),

2020/21:2114 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2020/21:3026 av Lars Püss m.fl. (M) och

2020/21:3622 av Jörgen Berglund (M).

Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser

4. Bygdemedel för vindkraft

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1 och

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 17.

Reservation 5 (SD, V)

5. Regionalisering av fastighetsskatten

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 21,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 2,

2020/21:893 av Per Åsling (C) yrkande 1,

2020/21:1234 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1454 av Lina Nordquist (L),

2020/21:2554 av Eric Westroth m.fl. (SD) yrkande 20 och

2020/21:2925 av Per Åsling m.fl. (C) yrkande 6.

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (C)

6. Övrigt om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:1236 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1868 av Viktor Wärnick (M),

2020/21:3166 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 10 och

2020/21:3573 av Jörgen Berglund (M).

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (KD)

Vissa övriga frågor om regional utveckling

7. Vissa övriga frågor om regional utveckling

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:134 av Mikael Eskilandersson (SD),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 6,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11,

2020/21:1116 av Edward Riedl (M),

2020/21:1238 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23,

2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M),

2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,

2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S),

2020/21:2474 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),

2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,
2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13,
2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 14 och 33,
2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 7 och 9,
2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18,
2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 och
2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2.

Reservation 10 (M)

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (C)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (KD)

Reservation 15 (L)

Utvecklingen i vissa län och regioner

8. Utvecklingen i vissa län och regioner

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:893 av Per Åsling (C) yrkande 6,
2020/21:1018 av Magnus Ek (C),
2020/21:2053 av Paula Holmqvist m.fl. (S) yrkande 1,
2020/21:2417 av Aylin Fazelian m.fl. (S),
2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S) yrkande 1,
2020/21:2538 av Per Åsling (C) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 5,
2020/21:2668 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkandena 1 och 5 samt
2020/21:2938 av Kerstin Lundgren m.fl. (C).

Stockholm den 11 februari 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjalmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjalmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Josef Fransson (SD), Lorena Delgado Varas (V) och Amanda Palmstierna (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 76 motionsyrkanden om regional utvecklingspolitik från allmänna motionstiden 2020/21.

Utskottets överväganden

Inledning

Riksdagen beslutade i december 2019 om ett nytt mål för den regionala utvecklingspolitiken. Det nya målet är att åstadkomma utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:113). Den regionala utvecklingspolitiken omfattar bl.a. insatser för en hållbar regional tillväxt i form av projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf).

Riksdagen har vidare fattat beslut om övergripande mål för en sammanhållen landsbygdspolitik som innebär en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19, rskr. 2017/18:360).

Kommersiell och offentlig service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommersiell och offentlig service på landsbygden bl.a. med hänvisning till pågående insatser och utredningar.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD), 2 (SD), 3 (KD) och 4 (L).

Motionerna

Maria Strömkvist m.fl. (S) anför i motion 2020/21:2007 att när staten med sina verksamheter drar sig undan från mindre kommuner påverkas också den lokala attraktiviteten negativt, vilket i förlängningen innebär att kompetensförsörjningen till såväl offentlig som privat sektor försvåras. För att motverka detta skulle regeringen enligt motionärerna kunna skriva in krav i myndigheternas regleringsbrev på att myndigheterna ska ta ansvar för lokal och regional utveckling vid förläggningen av sina kontor.

I motion 2020/21:2058 av Emilia Töyrä m.fl. (S) yrkande 2 konstaterar motionärerna att serviceutbudet på landsbygden fortsatt minskar. För glesbygdabor innebär detta kännbara försämringar av den dagliga servicen, vilket leder till minskade arbetstillfällen och ökad utflyttning. Motionärerna vill därför att innehållet i samhällskontraktet tydliggörs för att säkerställa en grundläggande

service åt alla medborgare. Detta bör ske genom att man påskyndar utbyggnaden av fler servicekontor och förbättrar möjligheter för lanthandlare och bensinstationer att säkerställa fungerande service genom att se över möjligheterna att koppla in ekonomiska incitament baserat på antalet erbjudna servicetjänster.

Lars Hjalmered m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2020/21:3488 yrkande 3 att det ska bli enklare för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag. Enligt motionärerna är möjligheten att erbjuda flera typer av service viktig för handlarna, både för att de ska kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre sårbar. Statliga bolag såsom Apoteket AB, Systembolaget AB, AB Svenska Spel och Postnord AB bör därför enligt motionärerna få tydliga uppdrag att genomlysna sina villkor för att identifiera och ändra sådana villkor som i onödan försvårar möjligheten för lanthandlare och andra verksamheter i glesbefolkade delar av landet att bli ombud. I yrkande 4 förordar motionärerna därtill att satsningen på förstärkt driftstöd för bibehållen service på landsbygden till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder noggrant följs upp och utvärderas för att säkerställa att den ersättning och det stöd som betalas ut överensstämmer med handlarnas faktiska intäkter, och att det finns möjlighet att skala ned ersättningen i takt med att intäkterna stiger. Vidare anser motionärerna att det finns ett behov av att även se över möjligheterna att genomföra en mer behovsanpassad prövning vid ansökan om driftstöd, utöver de uppställda grundkraven för stödet, samt att vid beviljande av driftstöd även ta syn till kostnader som följer av eventuella påtvingade investeringar med anledning av exempelvis nya lagar och EU-regler.

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 11 menar motionärerna att stödet för kommersiell service i sårbar glesbygd som riksdagen tidigare beslutat om bidrar till en fungerande kommersiell service och förutsättningar för att bo och verka i glesbygd. Motionärerna menar dock att stödet måste utvärderas och följas upp för att säkerställa att det har avsedd effekt och att stödnivåerna är tillräckliga för att nå de önskade målen samt om förutsättningarna för att få stöd kvarstår eller ändras. Motionärerna anför vidare i yrkande 12 att lanthandlarna utgör viktiga nav i de bygder där de är verksamma och det är betydelsefullt för dem att kunna erbjuda flera typer av samhällsservice, både för att kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre ekonomiskt sårbar. Motionärerna menar vidare att det är viktigt att säkerställa att serviceutbudet på landsbygden inte försämras och att de statliga bolagen som verkar i glesbygd genom ombud har en viktig roll i detta. Motionärerna menar således att regeringen bör ge de statliga bolagen, exempelvis Apoteket, Postnord, Svenska Spel och Systembolaget i uppdrag att se över sina villkor för att bli ombud och utreda hur dessa kan förenklas och att se över ersättningsnivåerna till ombuden så att dessa höjs.

Eric Palmqvist m.fl. (SD) upprepar i kommittémotion 2020/21:705 yrkandena 9 och 10 samma argument om lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag och om stödet för kommersiell service på landsbygden som motionärerna framför i kommittémotion 2020/21:700 (yrkandena 11 och 12).

I kommittémotion 2020/21:730 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås att möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare ska utredas. I motionen framhålls bl.a. att ett kompletterande samhällsstöd kan vara betydelsefullt för lanthandlare utanför kommunernas centralorter för att de ska kunna upprätthålla de servicetjänster som är nödvändiga för många små samhällens överlevnad. Dessutom kan utarmandet av servicetjänster och institutioner på landsbygden även försvåra landets funktion vid kris.

Peter Helander och Per Åsling (båda C) anför i motion 2020/21:479 bl.a. att tillgången till en fungerande grundläggande service på rimligt avstånd är en förutsättning för att man ska kunna och vilja bo och verka på en ort. Motionärerna föreslår därför en översyn av förutsättningarna att inrätta en servicegaranti i hela landet som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd.

I kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 86 föreslås att regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer ska ses över för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet. Motionärerna anför bl.a. att en av förutsättningarna för att stävja utflyttningen från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare. Bland annat bör det inrättas servicepunkter som komplement till servicecenter med offentlig service i samarbete med det lokala näringslivet och det civila samhället.

I kommittémotion 2020/21:3499 yrkande 5 föreslår Camilla Brodin m.fl. (KD) att samverkan mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att nå en god offentlig och kommersiell service ska förbättras eftersom det krävs att en grundläggande offentlig och kommersiell servicenivå finns tillgänglig i gles- och landsbygdskommuner och i förortsområden för att hela Sverige ska leva. För att möjliggöra detta bedömer motionärerna att myndigheternas och kommunernas samarbete behöver underlättas.

Arman Teimouri m.fl. (L) anför i kommittémotion 2020/21:3247 yrkande 5 att det inom ramen för gällande stödförordningar bör införas en möjlighet för de regionala aktörerna att när de betalar ut servicebidrag prioritera de lanthandlare som agerar ombud. För att underlätta för lanthandlare uppmanar motionärerna regeringen att utreda om det kan finnas skäl att ändra i stödförordningen så att de lanthandlare som är ombud ska prioriteras när det gäller att betala ut servicebidraget.

Vissa kompletterande uppgifter

Regionernas ansvar för det regionala tillväxtarbetet

Genom ändringar i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar är det sedan den 1 januari 2019 regionerna (och med vissa undantag Gotlands kommun) och inte som tidigare länsstyrelserna som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet, bl.a. vad gäller att utarbeta och fastställa strategier för länens utveckling och samordna insatser för genomförandet av dem (prop.

2017/18:206, bet. 2017/18:KU46). Regionerna ska även besluta om användningen av vissa statliga medel för det regionala tillväxtarbetet.

Tillväxtverkets uppgifter

Tillväxtverket ska enligt 2 § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket bl.a. främja tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden. Myndigheten ska också främja och vara samordnande i frågor som rör entreprenörskap vid universitet och högskolor. Enligt 4 § i förordningen ska Tillväxtverket delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet, däribland program för kommersiell och offentlig service för företag och medborgare. Myndigheten ska även förmedla kunskap till andra myndigheter och relevanta aktörer om regionalt tillväxtarbete, inklusive god tillgång till kommersiell och offentlig service, samt om gles- och landsbygders särskilda tillväxtförutsättningar.

Stöd till kommersiell service i glesbygd

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service för befolkningen kan ekonomiskt stöd beviljas enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Stödet kan beviljas till bl.a. näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i glesbygden och på landsbygden. År 2012 reviderades förordningen, vilket bl.a. innebar ökat stöd till hemvändning och ökat servicebidrag. Stöd till kommersiell service kan även ges inom ramen för förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken och inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Stöd till kommersiell service kan lämnas som servicebidrag till följande näringsidkare: kommuner, näringsidkare med försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel, näringsidkare med försäljningsställen för fackhandelsvaror, om det finns särskilda skäl, och näringsidkare som på annat sätt säljer och levererar dagligvaror i området, om det finns särskilda skäl. Bidrag lämnas endast om det finns särskilda skäl, och andra åtgärder har prövats men inte visat sig vara ändamålsenliga. Bidrag får lämnas med högst 250 000 kronor per år till samma mottagare. Bidrag som avser dagligvarubutiker med ett väl utbyggt utbud av grundläggande servicefunktioner, eller som av servicestrategiska skäl bedöms som betydelsefulla, får dock utsträckas till högst 300 000 kronor per år. Frågan om huruvida bidrag kan lämnas ska prövas särskilt för varje år. Bidrag får lämnas för sammanlagt högst tre år. Om det finns synnerliga skäl får bidrag lämnas under en längre tid. Om särskilt driftstöd enligt 21 a § lämnas ska driftstödet räknas av från det högsta belopp som får lämnas enligt första stycket.

I december 2015 beslutade regeringen om ett stöd till kommersiell service i särskilt sårbara och utsatta glesbygdsområden om 35 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 19, bet. 2015/16:NU2).

Det särskilda driftstödet till butiker i sårbara och utsatta områden infördes 2016 baserat på förslaget i utredningen Service i glesbygds slutbetänkande (SOU 2015:35). Stödet regleras i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service där det finns ett antal kriterier som butiker ska uppfylla för att kunna komma i fråga för stöd. Enligt kriterierna får särskilt driftstöd lämnas till ett försäljningsställe som har ett mångsidigt utbud av dagligvaror och som

1. är beläget mer än 10 kilometer från ett annat försäljningsställe som har ett mångsidigt utbud av dagligvaror eller som är beläget i ett skärgårdsområde utan fast landförbindelse
2. har fasta lokaler som är öppna så att kunderna kan få tillgång till dagligvaror på åretruntbasis
3. har en nettoomsättning för dagligvaror som uppgick till högst 11 miljoner kronor enligt det senaste årets årsredovisning, årsbokslut eller annat liknande underlag.

Om det finns särskilda skäl för det får särskilt driftstöd lämnas till ett försäljningsställe trots att det inte uppfyller förutsättningarna enligt punkterna 1 och 3. Vid en bedömning av ansökningar om särskilt driftstöd ska försäljningsställen som är betydelsefulla även för tillgängligheten till annan grundläggande kommersiell service än försäljning av dagligvaror prioriteras. Stödmottagaren ska som villkor för stöd åta sig att utföra en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Regionen ska i stödbeslutet ange de närmare villkoren för tjänsten. Dessa ska innefatta åtminstone vilket utbud av dagligvaror som ska tillhandahållas och under vilken tid som försäljningsstället ska hållas öppet. Frågan om stöd ska prövas för varje år.

Den som ansöker om servicebidrag eller särskilt driftstöd enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service ska i ansökan ange om man agerar som ombud för Apoteket AB, Postnord AB eller AB Svenska Spel eller utlämningsställe för Systembolaget AB. Utskottet har tidigare, senast våren 2020 avstyrkt motioner med förslag om höjd ombudsersättning (bet. 2019/29:NU13). Utskottet påminde 2015 (bet. 2014/15:NU7) om att beslut om ersättning till lanthandlare som agerar som ombud för statligt ägda bolag beslutas av de enskilda bolagen och därmed ytterst är en styrelse- och ledningsfråga. Utredningen Service i glesbygd instämde i sitt slutbetänkande (SOU 2015:35) i utskottets bedömning och underströk också att anvisningar till bolagen behöver hållas på en mer övergripande nivå. Att på bolagsstämman eller från regeringens sida ta ställning till ersättningsnivåer för ombuden skulle vara att ta över ett ansvar för verksamheten som åvilar bolagens ledningar, menade utredaren.

Tillväxtverket har uppdraget att fördela medlen till de aktörer på länsnivå som ansvarar för insatser inom området. Myndigheten bedömer att insatserna har bidragit till att stärka strategiska serviceställen och därmed till att bevara och utveckla tillgängligheten till dagligvaror och drivmedel. Regeringen föreslog mot denna bakgrund att stödet skulle ökas med 35 miljoner kronor till 70 miljoner kronor årligen under perioden 2018–2019 för att därefter återgå

till 35 miljoner kronor (prop. 2017/18:1 utg.omr. 19). Utskottet anförde vid sin behandling av förslaget att det stod bakom denna satsning, och riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2017/18:NU2).

Under 2019 beviljades driftstödet till 276 butiker, och det uppgick totalt till 54 miljoner kronor. År 2018 uppgick stödet till 52 miljoner kronor, och 269 butiker beviljades stöd.

Antalet dagligvarubutiker som beviljats särskilt driftstöd speglar antalet butiker som uppfyller kraven i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Avståndet till närmaste butik var i genomsnitt 18 kilometer 2018 och 2019, vilket kan jämföras med åren 2016 och 2017 då avståndet uppgick till ca 22 kilometer. En viss förbättring har således skett. Regeringen bedömer att det särskilda driftstödet bidrar till att bromsa en trend av nedläggning av små dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden i gles- och landsbygder. Tillgänglighet till dagligvaror är en av flera förutsättningar för att människor ska kunna bo, verka och leva i alla delar av landet, även i områden med långa avstånd och litet befolkningsunderlag. Det särskilda driftstödet bidrar därmed till att uppfylla målet för politikområdet.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) en ökning med 35 miljoner kronor till anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, vilket skulle innebära att stödet även 2020–2022 skulle omfatta 70 miljoner kronor. Utskottet välkomnade denna förstärkning, och riksdagen godkände regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt i enlighet med budgetpropositionen (bet. 2019/20:NU2).

Regeringen beslutade i december 2019 om uppdrag att fördela medel till särskilt driftstöd i sårbara och utsatta områden 2020–2022 enligt riksdagens beslut (N2019/03239/RTL). Tillväxtverket ska därutöver årligen redovisa till regeringen hur medlen använts och vilka resultat som uppnåtts.

Regeringen anger i resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19) att antalet dagligvarubutiker som beviljats särskilt driftstöd speglar antalet butiker som uppfyller kraven i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Avståndet till närmaste butik var i genomsnitt 18 kilometer 2018 och 2019, jämfört med 2016 och 2017 då avståndet uppgick till ca 22 kilometer. Regeringen bedömer att det särskilda driftstödet bidrar till att bromsa en trend av nedläggning av små dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden i gles- och landsbygden.

Utredningar om service i landsbygden

I den parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1) presenterades flera förslag för att förbättra statens närvaro på landsbygden i olika avseenden. Kommittén föreslog bl.a. att den lokala serviceverksamheten skulle samlas i en ny organisation och att samverkan mellan de myndigheter vars lokala servicefunktioner skulle brytas ut skulle regleras i respektive myndighets instruktion.

I landsbygdspropositionen (prop. 2017/18:179) med anledning av Landsbygdskommitténs betänkande framhöll regeringen i fråga om statens närvaro på landsbygden att tillgången till statlig service borde säkerställas oavsett var i landet man bor och att dagens situation var ohållbar. Regeringen bedömde att en organisation för service på lokal nivå borde inrättas inom Statens servicecenter och att antalet lokala servicekontor också skulle öka. Vid beredningen av propositionen framhöll utskottet vikten av tillgänglig kommersiell service och välfärdstjänster men avstyrkte samtliga motionsyrkanden om kommersiell service, välfärdstjänster och kultur (bet. 2017:18:NU19).

Regeringen beslutade i september 2017 om direktiv till en särskild utredare med uppdraget att föreslå bl.a. vilket serviceutbud som borde finnas vid den statliga serviceorganisationens lokala kontor (dir. 2017:95). Utredningen lämnade i december 2017 delbetänkandet Servicekontor i ny regim (SOU 2017:109). Utredningen presenterade där bl.a. förslag på vilken service som ska finnas vid serviceorganisationens lokala kontor för Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Skatteverkets verksamheter samt en plan för hur serviceorganisationen ska inleda sin verksamhet. I maj 2018 lämnade utredningen sitt slutbetänkande Statliga servicekontor – mer service på fler platser (SOU 2018:43) med bl.a. förslag om att servicekontoren även ska tillhandahålla service vad gäller Arbetsförmedlingens verksamhet liksom förslag på samarbetsformer med Migrationsverket och förarprovsverksamheten vid Trafikverket. Utredaren föreslog bl.a. att 27 nya servicekontor skulle öppna i landet och lämnade förslag på platser i landet där serviceorganisationen ska tillhandahålla service.

Propositionen om en samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service

Med utgångspunkt i förslaget som presenterades i betänkandet Statliga servicekontor – mer service på fler platser (SOU 2018:43) beslutade regeringen i februari 2019 om proposition Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service (prop. 2018/19:47). I propositionen föreslogs, utöver en lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagändringar som syftar till att möjliggöra lokal statlig service som tillhandahålls vid servicekontor i en sammanhållen organisation som Statens servicecenter ansvarar för. Den föreslagna regleringen omfattade en ny lag om gemensam offentlig service (sedermera lag [2019:212] om viss gemensam offentlig service). Riksdagen godkände propositionen (bet. 2018/19:KU35). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juni 2019.

Uppdraget om en utvecklad organisation för lokal statlig service

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår bl.a. att fler servicekontor ska inrättas i hela landet under mandatperioden (punkt 23).

Som en följd av detta beslutade regeringen den 20 december 2019 att ge Sven-Erik Österberg, landshövding i Stockholms län uppdraget att analysera och föreslå hur serviceverksamheten vid de statliga servicekontoren kan utvecklas (Fi2019/04342/SFÖ). Uppdraget delredovisades till Finansdepartementet den 25 mars 2020. I delredovisningen föreslogs bl.a. att det i första hand bör inrättas åtta nya servicekontor under år 2020, i Storuman, Torsby, Vansbro och Åsele, samt ytterligare fyra i Stockholm, Göteborg, Malmö och Ulricehamn. Uppdraget slutredovisades den 18 december 2020 i departementspromemorian En utvecklad organisation för lokal statlig service – slutredovisning (Ds 2020:29). I utredningen föreslås bl.a. att nya servicekontor etableras enligt följande:

- 15 kontor i kommuner i gles- och landsbygd eller som särskilt drabbats av nedläggningar av annan statlig verksamhet. Det bör handla om sju små kontor (i Boden, Finspång, Laholm, Nynäshamn, Stenungsund, Sölvesborg och Östhammar) och åtta flexikontor (i Askersund, Borgholm, Filipstad, Lysekil, Nordmaling, Tingsryd, Ånge och Åre).
- 2–3 ytterligare kontor (av mellanstorlek) i de mer centrala delarna av storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö. Hur den närmare prioriteringen bör göras mellan de tre städerna bör lämnas till Statens servicecenter att avgöra.
- 11 kontor i socialt utsatta områden (med en blandning av mellanstora och små kontor). Det bör handla om ett kontor vardera dels i de tre storstadsområdena Stockholm (inklusive vissa grannkommuner), Göteborg och Malmö, dels i Eskilstuna, Helsingborg, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Uppsala och Växjö. Det avlastar också befintliga kontor i berörda kommuner, vilka överlag tillhör landets största. De närmare prioriteringarna när det gäller bl.a. utbyggnadstakt och lämpliga kontorsstorlekar, bör lämnas till Statens servicecenter att avgöra. Men utgångspunkten ska vara att kontoren ska placeras i de områden som pekats ut av polisen.

Vidare föreslås bl.a. mer samverkan mellan lokala servicekontor och vissa myndigheter. Utredningen remitterades till berörda kommuner, länsstyrelser och myndigheter med slutdatum för remissvar den 26 februari 2021.

Regeringsuppdrag att etablera nya servicekontor

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 (skr. 2017/18:75) uppges med anledning av riksdagens tillkännagivande om lokaliseringen av statliga myndigheter att regeringen för att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet bedömer att vissa statliga myndigheter behöver lokala sammanhållet organiserade serviceverksamheter, något som upprepas även i skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 (skr. 2018/19:75). Regeringen uppger i skri-

velsen att man som ett led i detta arbete gett Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket i uppdrag att etablera tio nya servicekontor. Därutöver ska Statens servicecenter fr.o.m. 2019 ansvara för en samlad serviceorganisation för statlig lokal service i enlighet med vad riksdagen beslutat om i budgetpropositionen 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 2).

Regeringen angav vidare i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 2) att arbetet med att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet har fortsatt. De lokala servicekontorens sammanhållna organisering ger förutsättningar för kontinuitet och långsiktig planering av statlig servicesamverkan. Statens servicecenter har tillsammans med berörda myndigheter, i enlighet med regeringens uppdrag, förberett inordnandet av uppgiften att tillhandahålla en ny serviceorganisation vid servicekontor där lokal statlig service ges för Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten fr.o.m. den 1 juni 2019 (Fi2018/02985/SFÖ).

Som en följd av förslagen från delredovisningen av utredningen ledd av Sven-Erik Österberg beslutade regeringen i juni 2020 att ge Statens servicecenter i uppdrag att öppna nya servicekontor i Ulricehamns kommun samt i storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö. Servicekontoret i Ulricehamn ska öppnas senast den 1 juni 2021, och övriga servicekontor ska öppnas senast den 1 november samma år. I juni 2020 har Statens servicecenter på uppdrag av regeringen även öppnat fyra servicekontor i Storuman, Torsby, Vansbro och Åsele. Vid de statliga servicekontoren har besökarna möjlighet att få service från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket samt även delar av Arbetsförmedlingens tjänster.

Utredning av möjligheterna för kommuner att samverka

År 2017 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté (dir. 2017:13) i syfte att utreda förutsättningarna för en stärkt kapacitet i kommunerna för att möta samhällsutvecklingen. Utredningen skulle bl.a. analysera i vilken utsträckning kommunal samverkan, kommunsammanslagningar, förändrade uppgifter, en asymmetrisk ansvarsfördelning och andra tänkbara åtgärder skulle kunna bidra till att stärka kommunernas förmåga att möta samhällsutvecklingen. Kommittén överlämnade ett delbetänkande i oktober 2017 (SOU 2017:77) i vilket det bl.a. föreslogs att det införs en generell möjlighet till avtalssamverkan i kommunallagen. Lagändringarna för en generell möjlighet i avtalssamverkan trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:151, bet. 2017/18:KU30, rskr. 2017/18:304). Slutbetänkandet Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8) överlämnades till regeringen den 19 februari 2020. Utredningen remitterades till kommuner och myndigheter i mars med slutdatum för remissvar den 30 september 2020. Remissvaren bereds för närvarande av Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande de nu aktuella om kommersiell och offentlig service såsom 2020/21:479 (C), 2020/21:700 (SD) yrkandena 11–12, 2020/21:705 (SD) yrkandena 9–10, 2020/21:730 (SD) yrkande 9, 2020/21:2808 (KD) yrkande 86 2020/21:3488 (M) yrkandena 3–4 och 2020/21:3499 (KD) yrkande 5 har senast behandlats våren 2020 (bet. 2019/20:NU13). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till pågående insatser och utredningar. Förslag liknande de i motionerna 2020/21:2007 (S), 2020/21:2058 (S) yrkande 2 och 2020/21:3247 (L) yrkande 5 har tidigare inte behandlats av utskottet i närtid.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Stöd till lanthandlare
- Övrigt om kommersiell och offentlig service.

Stöd till lanthandlare

Utskottets uppfattning är att staten behöver ta ett särskilt ansvar för att medborgare och näringsliv får tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service. Många lanthandlare i gles- och landsbygder är särskilt viktiga eftersom de ofta även tillhandahåller många olika tjänster. I motionerna 2020/21:700 (SD) yrkandena 11–12, 2020/21:705 (SD) yrkandena 9–10 och 2020/21:3488 (M) yrkandena 3–4 framhålls bl.a. vikten av att det förstärkta driftstödet till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygdsområden följs upp och utvärderas och betydelsen av åtgärder för att underlätta för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag. Med anledning av dessa motionsyrkanden vill utskottet framhålla att det inte har någon annan uppfattning än motionärerna om att det är viktigt att de olika stödformerna för kommersiell service följs upp och utvärderas och att medlen används på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om regeringens uppdrag till Tillväxtverket att årligen redovisa till Regeringskansliet hur medlen använts och vilka resultat som uppnåtts. Utskottet ser därför ingen anledning att tillstyrka dessa motionsyrkanden.

När det gäller förslagen om att underlätta för lanthandlare att bli och vara ombud för statliga tjänster som berörs i de ovan nämnda motionerna vill utskottet liksom tidigare när liknande förslag har behandlats understryka att beslut om ersättningar fattas av de enskilda bolagen och därmed ytterst är en styrelse- och ledningsfråga då ansvar för verksamheten ligger på bolagens ledningar. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Övrigt om kommersiell och offentlig service

I motionerna 2020/21:730 (SD) yrkande 9, 2020/21:2007 (S), 2020/21:2058 (S) yrkande 2, 2020/21:2808 (KD) yrkande 86, 2020/21:3247 (L) yrkande 5 och 2020/21:3499 (KD) yrkande 5 förordas olika insatser för att främja en god tillgång till kommersiell och offentlig service i hela landet.

Även i detta sammanhang vill utskottet inledningsvis understryka att det på en övergripande nivå inte har någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller betydelsen av tillgången till kommersiell och offentlig service i hela landet. En levande landsbygd är en förutsättning för en långsiktig utveckling och tillväxt i hela Sverige. Landsbygden har stora utmaningar. I Sverige, liksom i övriga världen, pågår en urbanisering, och delar av landsbygden avfolkas medan de större städerna växer. I Sverige har denna utveckling inträffat samtidigt som grundläggande samhällsservice har centraliserats. Detta har inneburit en försämrad service i regioner där befolkningen minskat.

Utskottet vill med anledning av nämnda motioner påminna om de insatser som syftar till att förbättra servicen på landsbygden, exempelvis det arbete som pågår med att öppna nya servicekontor runt om i landet, inklusive utredningen om möjligheter för kommuner att samverka, och uppdraget om att utveckla serviceverksamheten vid de statliga servicekontoren. Riksdagen godkände våren 2018 propositionen om en samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service och lagändringarna har sedan dess trätt i kraft (prop. 2018/19:47).

Utskottet vill även påminna om att det särskilda driftstödet till butiker i sårbara och utsatta områden infördes 2016 och att det syftar att bidra till att bromsa trenden av nedläggning av små dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden i gles- och landsbygder. Utskottet konstaterar vidare att det inom ramen för gällande stödförordningar redan i dag finns en möjlighet för de regionala aktörerna att prioritera de lanthandlare som agerar ombud när de betalar ut servicebidrag.

När det gäller övriga motionsyrkanden som utskottet har att ta ställning till i detta avsnitt anser utskottet att riksdagen kan avslå dessa med hänvisning till de ställningstaganden som gjordes då utskottet senast behandlade motsvarande förslag.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Lokalisering av statliga myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lokalisering av statliga myndigheter. Utskottet hänvisar bl.a. till att de pågående insatserna som genomförs i stort är i linje med de förslag som förordas i de aktuella motionerna.

Motionerna

Emilia Töyrä m.fl. (S) framhåller i motion 2020/21:2058 yrkande 7 vikten av statlig närvaro i alla delar av landet för arbetsmarknaden och den ekonomiska utvecklingen. Motionärerna vill att de senaste årens arbete med utlokalisering av statliga myndigheter förstärks. Därtill bör det även i styrningen av de statliga bolagen ses till att de fortsätter att ta ett stort ansvar för lokalsamhällena där de verkar.

I motion 2020/21:2090 av Adnan Dibrani (S) framhålls att statlig närvaro i landet ökar känslan av samhörighet. Motionären konstaterar att det hittills inte har lokaliserats några statliga myndigheter till Halland, varför regeringen bör uppmanas att överväga omlokalisering av myndigheter till länet.

Även Heléne Björklund och Magnus Manhammar (båda S) konstaterar i motion 2020/21:2097 att regeringens omlokaliseringsvåg hittills inte resulterat i någon myndighet till Blekinge. Motionärerna menar att Blekinge har ett strategiskt läge och stora möjligheter att välkomna statliga myndigheter, varför man uppmanar regeringen att överväga omlokalisering av myndigheter till länet.

Johanna Haraldsson m.fl. (S) konstaterar i motion 2020/21:2114 att den statliga närvaron och servicen är viktig för den lokala och regionala utvecklingskraften och för att hela Sverige ska leva. Motionärerna vill bl.a. uppmana regeringen att fortsätta arbetet med omlokaliseringen av statliga myndigheter och arbetstillfällena och att i detta arbete särskilt beakta län med låg lokaliseringskvot.

I motion 2020/21:1350 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4 förordas att regeringen ges ett uppdrag att utreda hur blåljusverksamhet som bedrivs av polisen och kustbevakningen och andra statliga aktörer kan förläggas till Fiskebäck för att såväl få en effektiv verksamhet som att det ska bidra till ett viktigt och växande kluster och nätverk av olika havsverksamheter i Fiskebäck i södra Göteborg.

Viktor Wärnick (M) anför i motion 2020/21:1875 att även gles- och landsbygdsregioner måste vara attraktiva och spirande för att hela Sverige ska fungera. Enligt motionären räcker det inte enbart med en politisk ambition att utlokalisera myndigheter från storstadsområdena till hela landet, utan regeringen måste också använda de verktyg som finns till hands för att ge redan välfungerande och etablerade myndigheter möjlighet att stanna kvar och utvecklas.

I motion 2020/21:3026 av Lars Püss m.fl. (M) menar motionärerna att ett problem som Halland brottas med är att arbetskraften, oftast den kvinnliga delen, generellt sett är mer högutbildad än vad arbetsmarknaden efterfrågar. För att kunna matcha denna skara välutbildade och kvalificerade kvinnor på arbetsmarknaden i länet förordar motionärerna att regeringen etablerar en statlig myndighet i Halland.

Jörgen Berglund (M) föreslår i motion 2020/21:3622 att lokaliseringen av statliga företag och myndigheter ses över. Motionären framhåller att tillväxt-orterna ska vara motorer i sina regioner men att det samtidigt är viktigt att tydliggöra regelverket vid statliga effektiviseringar så att större hänsyn tas till att hela Sverige ska leva.

I motion 2020/21:893 av Per Åsling (C) yrkande 2 anför motionären att Jämtland har goda erfarenheter av den omlokalisering som gjorts av myndigheter till Östersund och att det är dags att ta nästa steg i satsningar på länet, varför kommande ny- och omlokalisering av myndigheter bör förläggas till Jämtland, utspjitt över hela länet.

Robert Hannah (L) understryker i motion 2020/21:1505 yrkande 1 vikten av att nya myndigheter i framtiden placeras i en annan storstadsregion än Stockholm och menar att Göteborgsregionen och Malmöregionen kan, behöva och bör ha fler förvaltningsmyndigheter.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagens tillkännagivanden om lokalisering av myndigheter

Hösten 1996 tillkännagav riksdagen för regeringen ett antal principer för såväl den geografiska placeringen av statliga myndigheter som beslutshanteringen av sådana ärenden (bet. 1996/97:AU2, rskr. 1996/97:106). Utskottet redogjorde åter för dessa principer i sitt betänkande om regional tillväxtpolitik våren 2016 (bet. 2015/16:NU17) och noterade att regeringen gett Statskontoret och Statens servicecenter i uppdrag att se över olika aspekter av lokaliseringsfrågan och ansåg att det var ett steg i rätt riktning. Samtidigt menade utskottet att utvecklingen under lång tid inte varit i enlighet med de principer som riksdagen fastställt, oberoende av regeringar och tidigare uttalade ambitioner om att noga pröva om myndigheter i ökad utsträckning skulle kunna lokaliseras utanför storstäderna. Utskottet föreslog därför att riksdagen genom att bifalla ett antal motioner helt eller delvis skulle tillkänna för regeringen att den ska pröva möjligheterna att omlokalisera myndigheter. Vidare anförde utskottet att regeringen i ett lämpligt sammanhang borde återrapportera till riksdagen vilka åtgärder som vidtagits och hur de principer som riksdagen tidigare fastställt tillämpas. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Riksdagen har gjort flera ytterligare tillkännagivanden till regeringen med bäring på frågan om statliga myndigheters lokalisering som har beretts av andra utskott. Bland annat beslutade riksdagen våren 2016 i enlighet med finansutskottets förslag om ett tillkännagivande om att regeringen borde se till att

statliga myndigheter under regeringen lokaliseras till förorter och lägen utanför de dyraste områdena i Stockholms innerstad samt även pröva en lokalisering till andra delar av landet (bet. 2015/16:FiU25, rskr. 2015/16:208).

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 2 s. 49) att den, med anledning av riksdagens tillkännagivanden om att den statliga närvaron bör öka i hela landet, mellan 2015 och 2019 har fattat 21 regeringsbeslut om lokalisering av hela eller delar av myndigheters verksamheter som berör 20 olika myndigheter (Tillväxtverket omfattas av två beslut). Merparten av besluten har avsett verksamheter i Stockholms län, som har omlokaliserats till andra delar av landet. Regeringen angav vidare att den med anledning av regeringens beslut om omlokaliseringar, myndigheternas egna initiativ till lokaliseringar och införandet av förordningen om statliga myndigheters lokalisering anser att tillkännagivandena är slutbehandlade.

Förordningen om statliga myndigheters lokalisering

Regeringen utfärdade den 11 april 2019 förordningen (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering (Fi2019/01505/SFÖ). Förordningen innebär bl.a. att myndigheter vid beslut om lokalisering, vare sig det gäller placering av ett fast arbetsställe för första gången eller avveckling av arbetsställe på en viss ort, ska genomföra analyser av verksamhetsmässiga, personella, ekonomiska och regionala konsekvenser inom myndighetens ansvarsområden samt att lokaliseringsbeslut ska fattas av myndighetens ledning. Av analysen ska det också framgå vilka alternativa möjligheter som finns att utveckla eller rationalisera myndighetens befintliga verksamhet på en viss ort. Förordningen trädde i kraft den 1 juni 2019.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår bl.a. att inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden (punkt 23).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande 2020/21:893 (C) yrkande 2, 2020/21:1505 (L) yrkande 1, 2020/21:1875 (M), 2020/21:2090 (S), 2020/21:2097 (S), 2020/21:2114 (S), 2020/21:3026 (M) och 2020/21:3622 (M) om lokalisering av statliga myndigheter avstyrktes av utskottet senast våren 2020 då utskottet bl.a. ansåg att regeringens olika beslut om lokalisering av statliga myndigheters verksamhet ligger i linje med riksdagens tidigare tillkännagivanden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen efter riksdagens tillkännagivanden under 2016 (bet. 2015/16:NU17, rskr. 2015/16:201 och 2015/16:FiU25, rskr. 2015/16:208) om att den statliga närvaron bör öka i hela landet har fattat drygt 20 regeringsbeslut om lokalisering där hela eller delar av myndigheters verksamheter i Stockholms län har omlokiserats till andra delar av landet. Därtill kan utskottet konstatera att förordningen om statliga myndigheters lokalisering har trätt i kraft och att regeringen, med anledning av dessa beslut har ansett att tillkännagivandena är slutbehandlade. Utskottet gjorde ingen annan bedömning.

Utskottets uppfattning är att regeringens olika beslut om lokalisering av statliga myndigheters verksamhet liksom regeringens bedömning i landsbygdspropositionen om att de statliga arbetstillfällena borde öka och att nya myndigheter i första hand borde lokaliseras utanför Stockholm ligger i linje med riksdagens tillkännagivanden. Utskottet ser därför inte att det finns skäl för riksdagen att i nuläget rikta ytterligare tillkännagivanden till regeringen med anledning av de åtgärder som förordas i de aktuella motionerna.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande regler på området och riksdagens tillkännagivande till regeringen om en översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Jämför reservation 5 (SD, V), 6 (SD), 7 (C), 8 (V) och 9 (KD).

Motionerna

I motion 2020/21:1234 föreslår Saila Quicklund (M) en översyn av möjligheten att låta fastighetsskatten på vindkraftsanläggningar tillfalla kommunerna där anläggningarna finns. Motionären anför att kommunerna på detta sätt skulle få del av vindkraftens värde utan att det påverkar kostnaderna för vindkraftsetableringen.

Saila Quicklund (M) anför vidare i motion 2020/21:1236 att det är viktigt att påpeka att vattenkraftskommunerna i hög grad bidrar till välfärden i vårt land och att det nuvarande systemet bidrar till synen på dessa kommuner som bidragstagare. Mot denna bakgrund behöver en översyn genomföras av hur medel från vattenkraftsproduktionen kan komma de kommuner och regioner till del där produktionen sker.

I motion 2020/21:1868 anser Viktor Wärnick (M) att det är problematiskt att synen på stödområdena präglat alltför många delar av den ekonomiska politiken, inte minst skatteutjämningsystemet och den regionala stödpolitiken. I stället för stöd genom skatteutjämningsystemet bör det vara möjligt att till större del återbörda värdet av det som produceras i norra Sverige till de aktuella länen. Motionären anser därför att regeringen bör presentera skarpa förslag på att gles- och landsbygds länen ska få behålla mer av värdet som producerats i de egna regionerna.

Jörgen Berglund (M) framhåller i motion 2020/21:3573 att värdeströmmarna från vattenkraften nu går till Stockholm för att sedan till en del återföras i form av s.k. regionalpolitiskt stöd, vilket enligt motionären inte är acceptabelt utan endast bidrar till synen på vattenkraftskommunerna som bidragstagare. Det behövs därför en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i form av koncessionsavgifter och koncessionskraft.

I kommittémotion 2020/21:662 yrkande 17 föreslår Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) att det införs en reglerad bygdepeng för vindkraften. Motionärerna menar att avsaknaden av ett tydligt regelverk innebär att det förekommer en mängd olika lokala varianter av bygdepeng vid vindkraftsetableringar. För att skapa en starkare rättvisa mellan olika bygder vid en vindkraftsetablering föreslår motionärerna att bygdemedel för vindkraft hanteras på samma sätt som för vattenkraften och att bygdemedel för vindkraft ska regleras i lag.

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 21 anser motionärerna att fastighetsskatten för industrifastigheter och elproduktionsenheter ska regionaliseras så att respektive region, istället för staten som nu är fallet, får behålla dessa skatteintäkter. Motionärerna menar att detta skulle gynna samtliga regioner men att de mer utpräglade landsbygdsregionerna skulle få störst tillskott.

Eric Palmqvist m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2020/21:705 yrkande 2 att regionernas ekonomi ska stärkas genom att omfördela inkomster från den statliga fastighetsskatten på industrifastigheter och elproduktionsenheter. Motionärerna menar att dessa intäkter, i stället för att gå direkt till statskassan, ska gå direkt, utan öronmärkning, till regionerna.

I kommittémotion 2020/21:2554 av Eric Westroth m.fl. (SD) föreslår motionärerna i yrkande 20 att regeringen utreder möjligheterna till en regionalisering av fastighetsskatteintäkterna från industri- och energienheter. Detta skulle enligt motionärerna ge regionsektorn, inte minst hos de mer glest befolkade regionerna, bättre förutsättningar att kunna hantera den rådande ekonomiska situationen orsakad av coronapandemin och öka regionernas möjligheter att ge medborgarna likvärdiga förutsättningar oavsett i vilken del av landet de bor.

Per Åsling m.fl. (C) anför i kommittémotion 2020/21:2925 yrkande 6 att skattepolitiken kan användas som ett tillväxtredskap för hela landet genom att

regionalisera fler delar av den statliga fastighetsskatten för att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Vid en större översyn av skattesystemet föreslår motionärerna att man utreder frågan om hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras.

I motion 2020/21:893 yrkande 1 anför Per Åsling (C) att skattepolitiken kan användas som ett tillväxtredskap för hela landet genom att flera delar av den statliga fastighetsskatten regionaliseras för att stärka den regionala beslutsnivån och regionens möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån egna förutsättningar. Motionären föreslår därför att ett system för vattenkraftsåterbäring ska utarbetas samt att ekonomiska resurser ska stanna i de regioner och kommuner där värdena skapas.

Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) anför i motion 2020/21:3166 att landsbygden inte får del av de värden och vinster som skapas där. Därför föreslår motionärerna att berörda kommuner och regioner ska få behålla en rättmätig del av vind- och vattenkraftens värden.

I kommittémotion 2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1 anför motionärerna att den s.k. bygdepengen, eller närområdesersättningen, bör omvandlas från dagens frivilliga och förhandlingsbara form till en lagreglerad bygdepeng där pengarna går till både närområdet och kommunen. Motionärerna vill därför att regeringen återkommer med förslag på lagstiftning om en obligatorisk närområdesersättning för vindkraften. Vidare anför motionärerna i yrkande 9 att en större del av kraftbolagens vinster ska återföras till de kommuner där vattenkraften finns och vill därför att regeringen återkommer med ett förslag på hur en större del av vattenkraftens vinster ska komma de berörda kommunerna till del.

Camilla Brodin m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2020/21:3499 yrkande 10 att regeringen bör utreda för- och nackdelar med en modell där vinsterna från de svenska naturresurserna i första hand hamnar i kommunerna och därifrån omfördelas enligt en fastställd princip, snarare än dagens modell där intäkterna går direkt till staten och kommunerna enbart får skatteintäkter från de boendes arbetsinkomster.

Lina Nordquist (L) framhåller i motion 2020/21:1454 att vattenkraft är ett klimatsmart och förnybart energialternativ som samtidigt lett till omfattande miljöskador lokalt och försämrat förutsättningarna för turism, fiske, jordbruk, skogsbruk och renskötsel. Motionären anser därför att det bör göras en långsiktig översyn av om fastighetsskatten på kraftanläggningarna delvis kan återföras till kommuner som kompensation för de lokala försämringarna i miljö och tillväxt.

Vissa kompletterande uppgifter

Bygdemedel till vattenverksamhet

Bygdemedel regleras i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Av 6 kap. 1 § framgår att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift som bestäms av mark- och miljödomstolen om verksamheten innebär drift av ett vattenkraftverk, en vattenreglering, vattenöverledning (för något annat ändamål än kraftändamål) eller ytvattentäkt.

Bygdeavgiften ska användas dels för att förebygga eller minska sådana skador av vattenverksamheten eller anläggningar för denna som inte har ersatts enligt 31 kap. miljöbalken och för att gottgöra sådana skador (dvs. skador för enskilda), dels för att tillgodose allmänna ändamål för den bygd som berörs av vattenverksamheten eller anläggningar för denna. Närmare föreskrifter om dispositionen av bygdeavgifter återfinns i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter.

Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting

I november 2016 tillsatte regeringen en särskild utredare, landshövdingen Håkan Sörman, med uppdrag att göra en översyn av systemet för kostnadsutjämnning för kommuner och landsting (dir. 2016:91 och dir. 2018:43). Utredaren skulle överväga om större samhällsförändringar som påverkar kostnaderna för kommuner och landsting i tillräcklig grad fångas upp av det befintliga systemet. Utredaren skulle också analysera om det fanns möjligheter att förenkla utjämnningen.

Kostnadsutjämningsutredningen lämnade sitt slutbetänkande Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74) den 1 oktober 2018. Utredningen konstaterade bl.a. att dagens kostnadsutjämnning i huvudsak fyller sitt syfte men att mer fokus behöver ges åt socioekonomi och glesbygdens villkor.

Med utgångspunkt i förslaget som utredningen presenterade överlämnade regeringen i september 2019 propositionen Ändringar i kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting till riksdagen (prop. 2019/20:11). I propositionen föreslog regeringen ändringar i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämnning som innebar att tre nya delmodeller skulle införas i kostnadsutjämnningssystemet. Därtill skulle kommuner och landsting ges möjlighet till en successiv omställning genom ett införandebidrag som begränsar intäktsminskningarna till följd av de föreslagna förändringarna. Införandebidraget finansieras av samtliga kommuner och landsting, inom ramen för anslaget för kommunalekonomisk utjämnning. Förslaget innebar vidare att kostnadsutjämnningssystemet i större utsträckning kommer att beakta bebyggelsestruktur och socioekonomiska förhållanden, och därmed förbättras systemets förmåga att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånarna. Riksdagen godkände regeringens proposition i november 2019 (bet. 2019/20:FiU18). Lagändringarna trädde i kraft den 1

januari 2020. I detta sammanhang bör det även nämnas att beteckningen lands-
ting sedermera har ändrats till region. Ändringen trädde i kraft den 1 januari
2020 (prop. 2018/19:162, bet. 2019/20:KU3).

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 mellan Socialdemo-
kraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet anges att en omfattande
skattereform ska genomföras (punkt 4). Reformen ska syfta till att öka syssel-
sättningen och antalet arbetade timmar genom sänkt skatt på arbete och företa-
gande. Den ska även bidra till att nå klimat- och miljömål, stärka Sveriges
konkurrenskraft, jämna ut ekonomiska klyftor och sänka marginalskatten.
Färre ska betala statlig inkomstskatt. Genom att begränsa antalet undantag ska
skattesystemet också förenklas. Reformen ska enligt överenskommelsen vida-
re minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarkna-
dens funktionssätt, öka finanssektorns skatteandel och långsiktigt trygga väl-
färden.

Tillkännagivande om en översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Vid behandling av regeringens skrivelse 2020/21:28 Riksrevisionens rapport
om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnings före-
slog finansutskottet i december 2020 att riksdagen skulle tillkänna för reger-
ingen att den ska tillsätta en utredning som ser över hela det kommunalekono-
miska utjämningsystemet med fokus på utveckling, tillväxt och likvärdig ser-
vice i hela landet. Eftersom internationell forskning visar att utjämningsystem
som det svenska kan medföra negativ påverkan på tillväxten bör översynen
omfatta en analys av systemets påverkan på kommuners och regioners incita-
ment att stimulera tillväxten.

Utskottets förslag baserades på motionsyrkanden (M, C). Riksdagen biföll
utskottets förslag (bet. 2020/21:FiU15, rskr. 2020/21:129).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har återkommande avstyrkt motioner med förslag om återföring av
medel från vatten- och vindkraft och om att införa en reglerad bygdepeng för
vindkraft, senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU13). Utskottet har vid dessa till-
fällen anfört att de nuvarande principerna för statens budgethantering ska gäl-
la, dvs. att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produk-
tionsanläggning baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter
inom samma område. Utskottet bedömde att införandet av sådana kopplingar
skulle kräva korrigeringar till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjäm-
ningsystem eller via andra statliga budgetposter. Utskottet har konstaterat att
detta sammantaget skulle leda till en svårgenomtränglig budgethantering.

Utskottet noterade vidare att ändringarna i kostnadsutjämningsystemet för kommuner och regioner trädde i kraft den 1 januari 2020 och att det i större utsträckning skulle beakta bebyggelsestruktur och socioekonomiska förhållanden för att förbättra systemets förmåga att ge kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånarna.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Bygdemedel för vindkraft
- Regionalisering av fastighetsskatten
- Övrigt om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser

Bygdemedel för vindkraft

Med anledning av lagstadgad närområdesersättning, s.k. bygdemedel för vindkraft, som förordas i motionerna 2020/21:388 (V) yrkande 1 och 2020/21:662 (SD) yrkande 17 kan utskottet konstatera att det vid flera tillfällen, senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU13), avstyrkt förslag om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraft. Utskottet står fast vid sin bedömning och anser att det från riksdagens sida inte heller denna gång finns anledning att vidta några åtgärder med anledning av det som föreslås.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Regionalisering av fastighetsskatten

En regionalisering av fastighetsskatten föreslås i motionerna 2020/21:700 (SD) yrkande 21, 2020/21:705 (SD) yrkande 2 och 2020/21:2554 (SD) yrkande 20 vad gäller industri- och energifastigheter och elproduktionsenheter. I motion 2020/21:2925 (V) yrkande 6 förordas en regionalisering av fastighetsskatten vad gäller vind- och vattenkraftverk. I motion 2020/21:1454 (L) förordas därtill en långsiktig översyn av fastighetsskatten för vattenkraft. Utskottet kan med anledning av dessa motioner konstatera att det vid flera tillfällen, senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU13) har avstyrkt liknande förslag. Utskottet noterar därtill ändringarna i kostnadsutjämningsystemet för kommuner och regioner som gäller sedan den 1 januari 2020 och som i större utsträckning ska beakta bebyggelsestruktur och socioekonomiska förhållanden, vilket syftar till att förbättra systemets förmåga att ge kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånarna. Utskottet ser i nuläget ingen anledning till att ompröva sin position.

I fråga om övriga motionsyrkanden som utskottet har att ta ställning till i detta avsnitt anser utskottet att riksdagen kan avslå dessa med hänvisning till de ställningstaganden som gjordes då utskottet senast behandlade motsvarande förslag.

Sammanfattningsvis avstyrker utskottet därmed samtliga motionsyrkanden.

Övrigt om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser

I motion 2020/21:388 (V) yrkande 9 efterfrågas förslag på hur en större del av vattenkraftens vinster ska komma de berörda kommunerna till del, och i motion 2020/21:3499 (KD) yrkande 10 efterfrågas en utredning om för- och nackdelar med liknande system som det norska där en större del av vinsterna från naturresurser stannar lokalt. Liksom vid tidigare tillfällen då utskottet avstyrkte liknande motioner om återföring av medel och produktionsvärden från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser vill utskottet påminna om uppfattningen om att de nuvarande principerna för statens budgethantering ska gälla. Detta innebär att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning som är baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter inom samma område. Införandet av sådana kopplingar skulle kräva korrigeringar till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningsystem eller via andra statliga budgetposter. Utskottet vidhåller att detta sammantaget skulle kunna leda till en svår genomtränglig budgethantering.

Utskottet noterar dock i detta sammanhang det tillkännagivande som riksdagen riktat till regeringen om att den ska tillsätta en utredning som ser över hela det kommunalekonomiska utjämningsystemet med fokus på utveckling, tillväxt och likvärdig service i hela landet (bet. 2020/21:FiU15, rskr. 2020/21:129). Utskottet anser att resultatet av en sådan utredning kan avvaktas och ser därför inte något skäl till ett tillkännagivande enligt förslagen i motionerna i nuläget.

Utskottet anser därtill att övriga motionsyrkanden som utskottet har att ta ställning till i detta avsnitt kan avslås med hänvisning till de ställningstaganden som gjordes då utskottet senast behandlade motsvarande förslag.

Sammanfattningsvis avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Vissa övriga frågor om regional utveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa övriga frågor om regional utveckling bl.a. med hänvisning till pågående och aviserade insatser inom de områden som motionerna tar upp.

Jämför reservation 10 (M), 11 (SD), 12 (C), 13 (V), 14 (KD) och 15 (L).

Motionerna

I motion 2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S) anförs att de regionala klyftorna ökar och att människor alltmer upplever att de halkar efter ekonomiskt, socialt och kulturellt. Motionärerna menar därför att regeringen i ett samlat grepp bör fördjupa kunskaperna i hur ojämlikheten ser ut över landet, hur det påverkar bl.a. människors ekonomi, hälsa, utbildningsnivå, demokratiska deltagande och vilka strukturella förändringar som behövs för att vända denna utveckling.

Isak From m.fl. (S) framhåller i motion 2020/21:2112 yrkande 1 industrins regionala betydelse och vikten av en hållbar och konkurrenskraftig industri i norra Sverige. Det finns bl.a. ett behov av att se över möjligheterna att förbättra och underhålla den industriella miljö som gör det attraktivt för industriföretag att fortsätta att utveckla sin verksamhet på de orter där de redan finns i dag.

I motion 2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S) anförs att tillgång till arbetstillfällen i hela landet är en förutsättning för en levande landsbygd. För att stärka den regionala arbetsmarknaden behövs det enligt motionären en översyn av förbättrade förutsättningar för arbetstillfällen på landsbygden, exempelvis genom goda förutsättningar för de gröna näringarna, se över upphandlingsregler, satsningar på landsbygdsturismen och ge fler småföretag på landsbygden möjlighet att ta del av statligt riskkapital.

Mikael Dahlqvist m.fl. (S) lyfter i motion 2020/21:2474 behovet av en regionalpolitik som ger människor förutsättningar att kunna bo och leva i hela landet. Motionärerna förordar därför att regeringen arbetar med en regionalintegreering i budgetprocessen genom att belysa vilka konsekvenser olika förslag och beslut får för glesbygdskommunerna och landsbygden. Det innebär också att man utgår från de olika regionernas förutsättningar i satsningar som t.ex. förbättrat stöd till näringslivsutveckling, fungerande regionala arbetskraftsförsörjning, tillgången på riskkapital och investeringar, kommunikationer och infrastruktur samt tillgång till offentlig och kommersiell service.

I kommittémotion 2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 anför motionärerna att stöd på EU-nivå i så stor utsträckning som möjligt bör syfta till att bidra till verksamheter som i slutändan kan bära sig själva och att programunderlagen som ska användas nationellt blir så användarvänliga som möjligt och bygger på mål och mätbarhet. Motionärerna vill därför att de olika

företagsstöden renodlas, förtydligas och utvärderas, med Tillväxtanalys som utvärderingsmyndighet.

Edward Riedl (M) anför i motion 2020/21:1116 bl.a. att Norrlands inland skulle kunna gynnas av ett system med särskilda ekonomiska frizoner med t.ex. reducerade arbetsgivaravgifter för nystartade företag. Motionären föreslår därför att möjligheten att införa ekonomiska frizoner i glesbygdsområden ses över.

I motion 2020/21:1238 av Saila Quicklund (M) föreslås att myndigheternas ansvar för landsbygdspolitiken i enlighet med Landsbygdskommitténs förslag ska regleras i en särskild förordning. Motionären pekar på de statliga myndigheternas ansvar för landsbygdsutvecklingen.

Lotta Finstorp (M) föreslår i motion 2020/21:1930 en översyn av hur de statliga regionala utvecklingsmedlen fördelas mellan länen. Det råder stora skillnader mellan länen när det gäller fördelningen av regionala utvecklingsmedel. Exempelvis bedöms inte Sörmland som en region i behov av större statliga utvecklingsinsatser trots att länet enligt motionären har landets högsta arbetslöshet och högst andel invånare som saknar gymnasieutbildning.

I motion 2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6 anför motionärerna att företagande på landsbygden kopplar samman olika näringar som i sin tur skapar möjligheter till fler arbetstillfällen inom såväl kvalificerade som okvalificerade jobb, där inte minst unga har en möjlighet att ta ett steg in på arbetsmarknaden. Många företag, inte minst inom de gröna näringarna, vill satsa på och utveckla sina verksamheter och anställa fler men har små marginaler samtidigt som de också konkurrerar på en tuff internationell marknad. Politiska beslut som påverkar jobben slår därför hårt och skapar osäkerhet. För att främja företagande med tillförsikt om utveckling utanför städerna för unga och arbetstillfällen på landsbygden förordar motionärerna långsiktiga spelregler med låga trösklar för att anställa.

Cecilia Widegren (M) föreslår i motion 2020/21:3562 yrkande 2 att företagandets villkor och förutsättningar som grunden för tillväxt i hela landet ska ses över. Motionären anför bl.a. att förbud och regleringar som tillkommit och föreslagits riskerar att urholka både möjligheten till landsbygdsföretagande och den privata äganderätten. Beslut som inskränker den privata äganderätten bör därför utvärderas och övervägas på större allvar än vad som nu görs.

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19 anför motionärerna att näringar som skogsnäringen, gruvnäringen, stora delar av livsmedelssektorn och deras nätverk av underleverantörer och distributörer ger upphov till ett mycket brett spektrum av arbetstillfällen och de värdekedjor som de ger upphov till knyter ihop stad och landsbygd. De gröna näringarna skapar arbetstillfällen överallt och de är särskilt effektiva jobbskapare. Motionärerna menar därför att samtliga myndigheter och bolag som har i uppdrag att främja näringsliv och arbetstillfällen bör få i uppdrag att beakta landsbygds-perspektivet.

Eric Palmqvist m.fl. (SD) gör i kommittémotion 2020/21:705 yrkande 1 bedömningen att landsbygdens möjligheter är positiva, samtidigt som det inte

går att blunda för de stora utmaningar som inte minst avfolkning och ofrivillig urbanisering medför. Motionärerna anser att staten bör ha en aktiv roll vad gäller förutsättningar för regional tillväxt och att det finns ett ömsesidigt och positivt samspel mellan offentliga och privata aktörer. Mot denna bakgrund framhåller motionärerna vikten av hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner. Motionärerna pekar vidare i yrkande 5 också på att transportbidraget under vissa år varit större än vad som behövs för att täcka de ansökningar som kommit in. Enligt motionärerna finns det därför behov av att Tillväxtverket ökar informationsspridningen om möjligheterna att få bidraget till näringslivet i de berörda geografiska stödområdena.

I kommittémotion 2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11 förordar motionärerna att alla myndigheter som möter landsbygdsföretagare bör ha ett tydligt främjandeuppdrag för att motverka att allt mer tid för många egenföretagare på landsbygden går åt till pappersarbete.

Mikael Eskilandersson (SD) anför i motion 2020/21:134 att det råder brist på välutbildad arbetskraft i stora delar av landet. För att motverka kompetensbristen föreslår motionären därför att arbetsgivare ska få möjlighet att direkt betala av på de anställdas studielån för att personer med lång utbildning ska få en extra morot för att flytta till en glesbefolkad kommun.

I kommittémotion 2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13 pekar motionärerna på att kvinnliga företagare på landsbygden i stället för traditionellt jordbruksföretagande ofta bedriver andra typer av företag, såsom kaféer, restauranger och företag inom hästnäringen. För att de gröna näringarna ska kunna uppnå sin fulla potential förordar motionärerna därför att man tar hänsyn till både kvinnor och mäns behov vid offentliga stödinsatser så att både kvinnliga och manliga företagare ges samma möjligheter till att driva och utveckla företag.

I kommittémotion 2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) med rubriken Fler företag, fler jobb och stärkt konkurrenskraft i hela landet förordar motionärerna i yrkande 14 att regeringen ska se över hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas. Därutöver förordar motionärerna i yrkande 33 att regeringen ska vidta åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i svenska företag. Någon närmare motivering för yrkandena ges inte i motionen.

Frågan om ekonomiska frizoner berörs liksom i motion 2020/21:1116 (M) även i motion 2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C). Motionärerna konstaterar att det skett en strukturomvandling där jobb och investeringar kommit att koncentreras till de större städerna. De förordar ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheten att under en provperiod inrätta ekonomiska frizoner för företag i ett visst antal utpekade områden.

Håkan Svenneling m.fl. (V) anför i kommittémotion 2020/21:597 yrkande 6 att regeringen bör verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygdsutveckling. Motionärerna föreslår att detta sker genom att man ut-

reder möjligheten till en gemensam nordisk kompetensbank för de lokala banker som finns i Norden för att stärka landsbygdsutvecklingen och finansieringen av nya jobb och företag samt för att öka bankkonkurrensen.

I kommittémotion 2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23 framhåller motionärerna att skatt på drivmedel är ett viktigt verktyg för att minska bilismens klimatpåverkan, men att den är samma för en höginkomsttagare i storstad med god tillgång till kollektivtrafik och en låginkomsttagare i glesbygder utan tillgång till alternativ till bilen. Motionärerna anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på kompensatoriska åtgärder för att ekonomiskt återföra medel till landsbygders omställning med anledning av höjda drivmedelsskatter för att stimulera en hållbar klimatomställning.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2020/21:2808 yrkande 24 att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå. Motionärerna anför att Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger för att kompensera svenska producenter som verkar under svenska krav som kan vara högre än vad gemenskapslagstiftningen ställer. Hanteringen av EU-stöden behöver enligt motionärerna även effektiviseras och ta hänsyn till de naturgivna olikheterna i vårt land.

I kommittémotion 2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 anför att den sociala ekonomin huvudsakligen bedrivs i föreningar, kooperativ och stiftelser och har allmännyttan eller medlemsnytta som främsta drivkraft. Enligt motionärerna bidrar den sociala ekonomin till samhällets utveckling på en rad olika sätt, exempelvis genom att stärka det sociala kapitalet lokalt och regionalt, vilket i sin tur bidrar till en hållbar samhällsutveckling för en större mångfald, jämställdhet, god miljö och näringsverksamheter. Den sociala ekonomins verksamhet bidrar även till kvalitet i det regionala utvecklingsarbetet. Motionärerna föreslår därför att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin.

Arman Teimouri m.fl. (L) förordar i kommittémotion 2020/21:3247 yrkande 1 att möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet ska främjas och hinder för detta undanröjas. Motionärerna framhåller att man värnar människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid och menar att det är viktigt att ta vara på de unika förutsättningar som finns i olika delar av landet vad gäller individers utvecklingskraft och företagens konkurrenskraft. Motionärerna förordar vidare i yrkande 7 en modernisering av EU:s regionalpolitik. Motionärerna anser att EU:s regionala fonder som går till medlemsländer på nationell nivå behöver minska och i större utsträckning gå direkt till den regionala eller lokala nivån, att organisationer verksamma i civilsamhället som driver projekt i linje med målen för fonderna ska kunna ges stöd och att stödet från EU:s olika strukturfonder bör riktas mot projekt med ett tydligt europeiskt mervärde som t.ex. gränsöverskridande infrastruktur och handel. Därtill förordar motionärerna i yrkande 9 att regeringen gör en översyn av programstruktur och inriktning för att undanröja onödiga och omotiverade gränshinder som motverkar och hindrar regional utveckling.

I kommittémotion 2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18 anför motionärerna bl.a. att EU:s regionalpolitik behöver moderniseras så att medlen används effektivt på platser där de behövs mest, främst på den regionala eller lokala nivån. Satsningarna ska därför enligt motionärerna gå till projekt med tydligt europeiskt mervärde såsom gränsöverskridande infrastruktur.

Vissa kompletterande uppgifter

Ett nytt övergripande mål för landsbygdspolitiken

Regeringen tillsatte 2015 en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdraget att lämna förslag till inriktning och utformning av en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder (dir. 2015:73). Den parlamentariska landsbygdskommittén lämnade 2016 delbetänkandet På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder (SOU 2016:26) och 2017 lämnade kommittén slutbetänkandet För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1).

Med utgångspunkt i den parlamentariska landsbygdskommitténs betänkanden och förslag presenterade regeringen i mars 2018 en proposition (prop. 2017/18:179) med bl.a. förslag på ett nytt övergripande mål för landsbygdspolitiken. Det övergripande mål som föreslogs var en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Riksdagen har godkänt det övergripande målet (bet. 2017/18:NU19).

Syftet med landsbygdspropositionen var enligt regeringen att lägga fast den långsiktiga inriktningen för landsbygdspolitiken. Inriktningen och målet för politiken skulle utgöra en plattform utifrån vilken kommande beslut och åtgärder för en livskraftig landsbygd skulle utformas. För att förtydliga och göra arbetet mellan olika politikområden mer samstämmigt, vilket också är ett horisontellt delmål i FN:s globala utvecklingsmål i Agenda 2030, presenterade regeringen i propositionen utöver det övergripande målet även tre delmål: Hållbar tillväxt, Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi samt hållbart nyttjande av naturresurser respektive Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder.

Mål för den regionala utvecklingspolitiken

Riksdagen beslutade hösten 2019 ett nytt mål för den regionala utvecklingspolitiken, vilket är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet (prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:13). Regeringen anför vidare i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/2021:1 utg.omr. 19) att den har ett särskilt mål för jämställd regional utveckling om att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att få inflytande över det regionala utvecklingsarbetet och få tillgång till utvecklingsresurser. Ett annat mål som regeringen anser att den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till är att nå de nationella klimatmålen, de övriga relevanta nationella miljömålen, de globala målen för hållbar utveckling

i Agenda 2030, digitaliseringsmålen samt uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till en hållbar stadsutveckling. De högt ställda målen för den svenska klimat-, miljö- och energipolitiken kräver ett aktivt och långsiktigt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer.

Förordning om regionalt tillväxtarbete

I juni 2017 fattade regeringen beslut om en ny förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, som trädde i kraft den 1 augusti 2017. I förordningen finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 ska vara vägledande för det regionala tillväxtarbetet. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi och samordna insatser för att genomföra strategin. Den regionala utvecklingsstrategin ska vara en samlad och sektorsövergripande strategi för det regionala tillväxtarbetet i ett eller flera län och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet. Den regionala utvecklingsstrategin ska bidra till sektorsövergripande samverkan mellan länen och mellan aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Den ska ligga till grund för strukturfondsprogrammen inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning och inom målet Europeiskt territoriellt samarbete, och beaktas när man tar fram andra regionala strategier och program. Av förordningen framgår bl.a. att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i det regionala tillväxtarbetet och att arbetet ska följas upp. Statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden verka för att målet för den regionala tillväxtpolitiken uppnås.

Nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/2021:1 utg.omr. 19) att den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är ett viktigt styrdokument kopplat till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Regeringen anser att den inriktning och de prioriteringar som anges i strategin bör fortsätta gälla fram till dess att en ny strategi beslutas. Regeringen anger att den avser att utarbeta en strategi för hållbar regional utveckling i hela landet för perioden 2021–2030. Tillväxtverket fick i december 2020 uppdraget att under 2021 bistå Regeringskansliet i framtagandet av den nationella strategin och handlingsplanen för hållbar regional utveckling i hela landet för 2021–2030 (N2020/03086). Utskottet kommer senare under våren 2021 att behandla regeringens skrivelse Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030, vilken regeringen enligt propositionsförteckningen avser att överlämna den 23 mars 2021.

Regionerna ansvarar för den regionala utvecklingen

Genom ändringar i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar är det sedan den 1 januari 2019 regionerna (och med vissa undantag Gotlands kommun) som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet. Exempelvis har regionerna ansvar för att utarbeta och fastställa strategier för länens utveckling, att samordna insatser för genomförandet av strategin samt att besluta om användningen av vissa statliga medel för det regionala tillväxtarbetet.

De regionala utvecklingsansvarigas kompetensförsörjningsarbete

Regeringen beslutade i december 2017 att ge regionerna, Gotlands kommun och berörda samverkansorgan som genomför insatser inom kompetensförsörjningsområdet uppdraget att utifrån de prioriteringar som görs i den regionala utvecklingsstrategin organisera och fastställa målsättningar för regionalt kompetensförsörjningsarbete i samverkan med bl.a. kommuner, arbetsliv, utbildningsaktörer, statliga myndigheter samt övriga berörda aktörer i länet. Vidare ska de tillhandahålla analyser och prognoser av privat och offentlig sektors behov av kompetens på kort och lång sikt, föra dialog med berörda aktörer om de behov som där identifieras samt ge förslag på insatser utifrån dessa, bl.a. i syfte att fler ska påbörja reguljära studier.

Statliga myndigheters medverkan i genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 19) anger regeringen att tolv statliga myndigheter (Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Statens kulturråd, Trafikverket och Vinnova) och en stiftelse (Svenska Filminstitutet) med statlig finansiering har tagit fram långsiktiga strategier för sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet, inklusive EU:s sammanhållningspolitik, fram till 2020 (N2014/2501/RT).

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 19) att statliga myndigheters medverkan i det regionala utvecklingsarbetet är av central betydelse och att det finns behov av ett samstämtigt agerande mellan staten, regioner och kommuner. Det är därför centralt att berörda statliga myndigheter som har särskilt stor betydelse för det regionala utvecklingsarbetet för en aktiv dialog med regionerna och Gotlands kommun. Det är även viktigt att dessa myndigheter inom ramen för sina verksamhetsområden ger den hjälp som behövs till regionerna och Gotlands kommun, att de bidrar till att utveckla sektorssamordning och flernivåsamverkan samt tar hänsyn till de regionala utvecklingsstrategierna. Det är även viktigt att fortsätta att följa upp myndigheternas arbete.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 omfattar stöd och ersättningar som finns för att utveckla landsbygden. Stöden och ersättningarna som ingår i landsbygdsprogrammet finansieras gemensamt av Sverige och EU genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling som är en av EU:s fyra struktur- och investeringsfonder. I landsbygdsprogrammet ingår företagsstöd, projektstöd, miljöinvesteringar, miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd, djurvälståndersättningar och stöd till lokalt ledd utveckling. Miljö, hållbar utveckling och innovation är prioriterade områden.

Efter godkännande i Europaparlamentet den 17 december 2020 antog rådet förordningen om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027. De flesta av EU:s sektorspecifika finansieringsprogram beräknas kunna antas under tidigare delen av 2021 och ska tillämpas retroaktivt fr.o.m. början av 2021. Just nu pågår förhandlingar om en ny jordbrukspolitik som kommer att träda ikraft 2023. Regeringen har därför beslutat att förlänga det nuvarande landsbygdsprogrammet under övergångsperioden 2021–2022. Beslutet innebär nya åtgärder på landsbygdsområdet och förstärkta insatser för bl.a. biologisk mångfald och jordbrukets konkurrenskraft. Under åren 2021–2022 kommer vissa åtgärder att förstärkas för att lättare uppnå målen i den svenska livsmedelsstrategin. Insatserna för investeringar och för unga jordbrukare stärks liksom åtgärder för innovation, rådgivning och kompetensutveckling. Även insatserna för att bevara betesmarker och för att anlägga nya våtmarker förstärks. I programmet under övergångsperioden ingår även nya satsningar för landsbygdsföretags digitala omställning, besöksnäringen samt landsbygdskommuners utvecklingskraft. Landsbygdsprogrammet sorterar under statsbudgetens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och hanteras därmed av miljö- och jordbruksutskottet.

Regeringen gav i oktober 2020 Tillväxtanalys uppdraget att utvärdera effekterna av företagsstödjande insatser inom de nio regionalfondsprogrammen för tillväxt och sysselsättning under programperioden 2014–2020. Utvärderingen ska omfatta både effekterna av respektive program och de sammantagna effekterna av samtliga program. Tillväxtanalys ska i genomförandet av uppdraget ha en nära dialog med Tillväxtverket. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 september 2020 (N2020/02355).

Tillväxtverkets uppdrag

I juli 2018 beslutade regeringen att ge Tillväxtverket ett uppdrag inom ramen för regeringens proposition om en sammanhållen landsbygdsolitik för Sveriges landsbygder (dnr N2018/04123/HL). Myndigheten ska enligt uppdragsbeskrivningen stärka genomförandet av landsbygdsolitiken och verka för att de landsbygdsolitiska målen nås. Tillväxtverket ska genomföra ett antal insatser

inom ramen för propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19).

Tillväxtverket ska verka för ett samordnat agerande inom en sammanhållen landsbygdspolitik. I detta ingår enligt uppdraget att verka för ett samordnat agerande hos statliga myndigheter samt att bidra till politikens genomförande. Tillväxtverket ska ha en central roll i att stödja de statliga myndigheternas medverkan i genomförandet av politiken, genom bl.a. att bidra till ökad kunskap och främja erfarenhetsutbyten. De utpekade myndigheterna är Boverket, Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, Statens kulturråd, Livsmedelsverket, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Patent- och registreringsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Trafikverket, Verket för innovationssystem och Sametinget.

Myndigheten ska även ta till vara de synergier, erfarenheter, kontaktnät och dialoger som finns inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken, näringspolitiken och övriga berörda politikområden. I uppdraget ingår vidare att föreslå relevanta indikatorer för uppföljning av en sammanhållen landsbygdspolitik, och i de fall det redan finns lämpliga indikatorer ska dessa användas. Tillväxtverket ska löpande följa och analysera genomförandet av den sammanhållna landsbygdspolitiken. Myndigheten ska årligen i samband med årsredovisningen redovisa en uppföljning och analys av arbetet med en sammanhållen landsbygdspolitik. Vidare ska en fördjupad analys av utveckling och måluppfyllelse av en sammanhållen landsbygdspolitik lämnas till regeringen vart fjärde år. En första fördjupad analys ska rapporteras till Regeringskansliet senast den 1 september 2021.

Tillväxtverket ska därtill i samarbete med utpekade statliga myndigheter och andra relevanta aktörer utarbeta en metodik för landsbygdsanalyser och konsekvensbedömningar i olika samhällssektorer. Utgångspunkt för detta arbete ska vara hur de utpekade statliga myndigheternas verksamhet påverkar landsbygderna. Metodiken ska syfta till att stödja statliga myndigheter i arbetet med att, utifrån dessas respektive ansvarsområden, bidra till att målen för landsbygdspolitiken nås och bidra till att på ett naturligt sätt stärka landsbygdsperspektivet i verksamheten hos statliga myndigheter. Förslaget ska ta hänsyn till hur olika landsbygders förutsättningar skiljer sig åt och beakta förutsättningarna för myndighetssamverkan.

Regeringen beslutade i juni 2019 att ge Tillväxtverket ett uppdrag om näringslivsinsatser och insatser inom besöksnäringen inom ramen för en sammanhållen landsbygdspolitik under 2019 (N2019/02257/RTL). Enligt uppdragsbeskrivningen ska Tillväxtverket utgå från befintliga insatser som har särskild relevans för företag som är verksamma på landsbygderna. I de fall insatserna syftar till ökad digitalisering hos företag ska Tillväxtverket bygga vidare på erfarenheter från sitt arbete med Digitaliseringslyftet men göra nödvändiga anpassningar utifrån förutsättningar för företag i landsbygdsområden.

Digitaliseringsinsatserna ska svara mot företagens behov i olika utvecklingsstadier och kan exempelvis omfatta information, kompetensutveckling, externt stöd och stöd till såväl materiella som immateriella investeringar. I uppdraget ingår även att genomföra insatser för att stärka besöksnäringen på landsbygderna, bl.a. genom att främja den strategiska utvecklingen och samverka mellan aktörerna inom naturturism. Tillväxtverket anger i sin årsredovisning för 2019 att genomförandet av insatserna i regeringsuppdraget kommer att pågå under hela 2020 och att resultat och effekter av projekt och insatser i uppdraget kommer att kunna presenteras i årsredovisningen för 2020.

Vidare gav regeringen Tillväxtverket i juni 2019 uppdraget att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet (N2019/02162/RTL delvis). Enligt uppdragsbeskrivningen ska Tillväxtverket utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet inklusive sammanhållningspolitiken. De insatser som genomförs ska leda till resultat genom att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet integreras i ordinarie verksamhet. Med social hållbarhet avses jämställdhet, integration och mångfald samt andra sociala dimensioner. Med miljömässig hållbarhet avses miljö och klimat. Med ordinarie verksamhet avses bl.a. analyser, strategier, program och insatser. Uppdraget ska innefatta ett intersektionellt perspektiv. Tillväxtverket ska för att utveckla och stärka hållbarhetsarbetet särskilt bidra till att sprida erfarenheter från relevant forskning och bidra till samverkan mellan landstingen och Gotlands kommun och statliga myndigheter, inklusive länsstyrelserna samt övriga relevanta aktörer. Vidare ska Tillväxtverket bidra till dels att kunskaper och erfarenheter, om bl.a. hur olika perspektiv och aktörer kan bidra till hållbar utveckling, sprids mellan landstingen och Gotlands kommun, statliga myndigheter, inklusive länsstyrelserna, och övriga relevanta aktörer, dels att utveckla verktyg och metoder för hur arbetet kan utvecklas och att utveckla handläggningen av projektmedel, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service. Delrapporter av uppdraget ska lämnas in till Näringsdepartementet senast den 12 april under åren 2020–2022, och en slutrapport och en utvärdering av uppdraget ska lämnas senast den 31 december 2022.

Regeringen gav Tillväxtverket i oktober 2019 uppdraget att analysera och föreslå åtgärder för att underlätta kompetensförsörjningen i Sveriges landsbygder (N2019/02735/RTL). Syftet med uppdraget är att identifiera åtgärder som kan underlätta för företag och offentliga arbetsgivare att rekrytera rätt kompetens och därigenom bidra till en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten ska bl.a. analysera inom vilka sektorer och yrken arbetsgivare har, eller bedöms komma att få, särskilt svårt att hitta kompetens på landsbygden samt föreslå åtgärder för att underlätta kompetensförsörjningen i Sverige landsbygder. Uppdraget slutredovisades den 31 mars 2020 i rapporten Landsbygders kompetensförsörjning – redovisning till regeringen (Dnr Å 2019–1134). För att komma till rätta med prob-

lemen kring kompetensförsörjning på Sveriges landsbygder föreslår Tillväxtverket i rapporten bl.a. följande åtgärder: förbättra transportsystemet så att arbetsmarknaderna blir geografiskt större; stärk möjligheterna för landsbygdernas yrkesverksamma att vidareutbilda sig; fördjupa kunskapen om yrkes- högskoleutbildningarnas relevans för den ort där de placeras; stärk lärcentra; möjliggör distansarbete och mer flexibla arbetstider; stöd satsningar på rekrytering från storstädernas förorter; underlätta tillgången på säsongarbetare i gröna näringar; förbättra uppföljningen av villkoren på landsbygderna och inför eventuellt avskrivning av studielån för att locka högt utbildade till landsbygderna. Enligt uppgifter från Regeringskansliet har rekommendationerna delats berörda departement för vidare hantering.

Övriga uppdrag som regeringen via regleringsbrevet för 2020 gett Tillväxtverket är bl.a. följande.

- Redovisa förslag och genomförda åtgärder för att öka måluppfyllelsen för de mål som regeringen aviserat för förenklingsarbetet enligt budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 24). Redovisningen ska lämnas in till regeringen senast den 22 februari 2021 (uppdrag 2.1 Mål för förenklingsarbete under rubriken 2. Enklare och mer attraktiva villkor och förutsättningar för företag).
- Sammanställa och analysera de statliga myndigheternas slutrapportering av genomförda insatser inom regional tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik inom ramen för myndigheternas långsiktiga strategier för det regionala tillväxtarbetet för perioden 2014–2020. I uppdraget ingår att tillhandahålla anvisningar för slutrapporteringarna. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 april 2021 (uppdrag 3.1 Sammanställning av statliga myndigheters slutrapportering under rubriken Hållbar regional utveckling).
- Bistå Regeringskansliet under 2020–2022 i analysen med kommande EU-regelverk med koppling till regionala företagsstöd. I uppdraget ingår att bistå i arbetet med att ta fram en ny s.k. regionalstödslista (uppdrag 3.6 Regionala företagsstöd).

I regleringsbrevet för 2021 gav regeringen Tillväxtverket därtill ett uppdrag om utveckling av de regionala företagsstöden avseende jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat för att därmed bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling. Uppföljningen av de regionala företagsstöden ska ske utifrån en ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Uppdraget ska genomföras i samarbete med regionerna och Gotlands kommun.

Regeringens prioriteringar för programperioden 2021–2027

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2021 att förhandlingarna om EU-lagstiftningen och förslaget till EU:s långsiktiga budget påverkar förberedelserna för programperioden 2021–2027. Först när dessa förhandlingar är avslutade kommer inriktning och omfattning av insatserna att slutligt kunna besluta

tas. Det är regeringens bedömning att resultatorientering, förenkling i alla delar av genomförandet och nationell tematisk fokusering utifrån regionala behov ska fortsätta att vara vägledande för programperioden 2021–2027. Regeringen anger att den i april 2020 beslutade om att regionalfonden även under programperioden 2021–2027 ska genomföras via åtta regionala program och ett nationellt program (N2020/00896/RTL och N2020/00899/RTL, m.fl.). Regionalfonden ska även framöver bidra till att hålla ihop Sverige och stödja regionernas utvecklingskraft, näringslivets konkurrenskraft och sysselsättning. Insatserna inom regionalfondsprogrammen ska bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling och därmed bidra till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa. De insatser som genomförs ska vara innovativa och ha högt mervärde för EU, och det ska tas stor hänsyn till olika territoriella förutsättningar, såsom de långa geografiska avstånd som kännetecknar stora delar av landet. Vidare menar regeringen att det gränsöverskridande samarbetet genom Interregprogrammen har en fortsatt viktig roll i det regionala utvecklingsarbetet genom att möjliggöra utvecklingsinsatser över nationsgränserna.

Transportbidraget

Transportbidraget är ett regionalt statsbidrag som kan betalas ut som en kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor. Bidraget syftar till att stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Transporten ska ske på järnväg, i yrkesmässig trafik på väg eller till sjöss. Bidragets storlek är inte beroende av transportslag. Transportbidraget kan sedan den 1 juli 2017 även beviljas till företag för transporter av vidareförädlade produkter inom bl.a. jordbruks- och livsmedelssektorn. Transportbidraget har varit föremål för flera översyner, och utskottet har i tidigare betänkanden refererat till studier genomförda av Tillväxtverket och Tillväxtanalys (bet. 2017/18:NU19).

Riksrevisionen inledde i november 2019 en granskning av transportbidraget. Riksrevisionen avser att granska om transportbidraget effektivt främjar regional utveckling samt hur balansen mellan mål för regional tillväxt och klimatmål hanteras. Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i februari 2021.

Tillväxtverket fick i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag att analysera merkostnaderna generellt för transport av varor för företag i stödområdet för transportbidraget. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 november 2022.

Regional skattereduktion

I syfte att stimulera utvecklingen och bidra till fler arbetstillfällen finns i dag flera olika former av regionala skattelättnader och nedsättningar av socialavgifter. Regeringen föreslog ytterligare en åtgärd i propositionen Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion (prop. 2019/20:175) som överlämnades till riksdagen i juni 2020. Regeringen

föreslog att det ska införas en regional skattereduktion som innebär att fysiska personer som den 1 november året före beskattningsåret är folkbokförda i vissa uppräknade kommuner, främst i Norrland och nordvästra Svealand, har rätt till en skattereduktion med 1 675 kronor per år att räkna av mot kommunal inkomstskatt. Den som saknar folkbokföring i Sverige, men som är obegränsat skattskyldig här och betalar kommunal inkomstskatt i en kommun som omfattas av förslaget, kan också ta del av skattesänkningen. Fysiska personer som har företag vars resultat de själva beskattas för, t.ex. enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag, har också rätt till skattereduktion under förutsättning att reduktionen uppfyller villkoren för att utgöra ett stöd av mindre betydelse enligt EU:s regelverk om sådant stöd. Lagändringarna föreslogs träda i kraft den 1 december 2020, men tillämpas fr.o.m. det beskattningsår som infaller efter den 31 december 2019.

Som skäl för förslaget angav regeringen bl.a. att Sveriges långsiktiga tillväxt och utveckling är beroende av levande landsbygder. En till ytan stor del av Sverige har dock andra förutsättningar till utveckling än resten av landet, vilket bl.a. beror på geografiska lägesnackdelar i form av långa avstånd, låg befolkningstäthet och sämre tillgång till service. De lägesnackdelar som finns i vissa delar av landet påverkar inte bara företagen utan också fysiska personers möjligheter att bo och arbeta i dessa områden. Till följd av det geografiska läget får invånarna i vissa fall bära en större del av energi- och miljöskatterna än genomsnittet av befolkningen, och kommunalskatten är ofta högre än i övriga landet och tillgången till gemensamt finansierade välfärdstjänster lägre än på andra platser.

Regeringen anger vidare att goda generella förutsättningar för företagande och boende på landsbygden behöver finnas, såväl som särskilda åtgärder riktade till dessa områden. I syfte att överbrygga de effekter som lägesnackdelarna medför bör en skattesänkning införas för fysiska personer som bor i vissa glest befolkade områden. Bestämmelser som berättigar fysiska och juridiska personer till olika former av regionalt riktade stöd och bidrag är i dag vanligt förekommande, och sedan en lång tid tillbaka finns även särregleringar med regional inriktning på beskattningens område. Det finns dock skäl att iakttäta viss försiktighet med avseende på införandet av regionala särregleringar. En bestämmelse, genom vilken vissa personer beviljas en skattesänkning, innebär nämligen att dessa ges en förmån vid inkomstbeskattningen. Det innebär även att ett avsteg från generella skatteregler sker och att en s.k. skatteutgift uppstår som påverkar statsbudgetens inkomstsida. Regeringen gör dock sammantaget bedömningen att det i detta fall finns anledning att avvika från principen om generella skatteregler, eftersom reglerna genom förslaget bidrar till att skapa bättre förutsättningar för de personer som bor och betalar skatt i glest befolkade områden.

Skatteutskottet instämde i regeringens bedömning att åtgärden borde genomföras genom införandet av en regional skattereduktion som ett stöd på statsbudgetens intäktssida och tillstyrkte därmed propositionen. Riksdagen biföll förslaget i oktober 2020 (bet. 2020/21:SkU6, rskr. 2020/21:28).

Nordiskt samarbete

De nordiska statsministrarna antog i augusti 2019 Vision 2030 som syftar till att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region. För att förverkliga visionen har tre strategiområden inom Nordiska ministerrådets arbete prioriterats under 2021–2024 – ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. I den handlingsplan som har tagits fram har bl.a. civilsamhället och näringslivet i Norden konsulterats. Handlingsplanen för Nordiska ministerrådets arbete de kommande fyra åren tar sin utgångspunkt i 12 mål kopplade till de strategiska prioriteringarna. Planen anger vad det nordiska samarbetet ska ha uppnått fram till 2024 och hur ministerrådet bidrar för att nå dit genom att arbeta för en socialt hållbar grön omställning som inte ökar ojämlikheterna i det nordiska samhället och konkretiseras i ett antal uppställda mål. Bland annat ska ministerrådet arbeta för att motverka socioekonomiska, kulturella och geografiska utmaningar kopplade till den gröna omställningen, som alla regioner i Norden ska bli en del av. Kartläggningar och erfarenhetsutbyte ska motverka att sociala utmaningar är överrepresenterade i vissa områden. Satsningarna ska rikta sig i lika hög grad till områden i städerna som på landsbygden. Omställningen ska inte heller öka skillnaderna, exempelvis mellan stad och landsbygd.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om övergripande frågor om regional utvecklingspolitik avstyrktes senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU13) med bl.a. hänvisning till det övergripande målet för landsbygdspolitiken. Likalydande yrkanden är nu aktuella i motion 2020/21:705 (SD) yrkande 1, 2020/21:2138 (S), 2020/21:2627 (M) yrkande 6, 2020/21:3247 (L) yrkande 1 och 2020/21:3562 (M) yrkande 2.

Utskottet har senast våren 2020 avstyrkt motioner om inrättande av ekonomiska frizoner i enlighet med det som anförs i motionerna 2020/21:1116 (M) och 2020/21:3161 (C) och om en översyn av hur regionala utvecklingsmedel fördelas mellan länen i enlighet med det som anförs i motion 2020/21:1930 (M). Likalydande förslag i motionerna 2020/21:1238 (M) om myndigheternas ansvar för landsbygdspolitiken, 2020/21:2926 (C) yrkande 14 om en översyn om hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas och 2020/21:3499 (KD) yrkande 17 om att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin avstyrktes av utskottet våren 2020 med hänvisning till aktuella regeringsuppdrag och regionernas regionala utvecklingsansvar. Även en likalydande motion om regionalintegrering av budgetprocessen som nu är aktuell i motion 2020/21:2474 (S), avstyrktes av utskottet våren 2020. När det gäller motion 2020/21:2926 (C) yrkande 33 om åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i företag avstyrkte utskottet våren 2020 en likalydande motion med hänvisning till dels arbetet inom ramen för de regionala utvecklingsstrategierna, dels regeringens uppdrag till Tillväxtverket att analysera och föreslå åtgärder för att underlätta kompetensförsörjning i Sveriges landsbygder.

I fråga om industrins regionala betydelse avstyrktes ett likalydande yrkande till motion 2020/21:2112 (M) yrkande 1 med hänvisning till bl.a. det arbete som utförs inom projektet Smart industri i regionerna 2.0 där det är regionernas specifika förutsättningar och behov som står i fokus.

Även ett förslag identiskt med det som förordas i motion 2020/21:705 (SD) yrkande 5 om transportbidraget avstyrktes av utskottet senast våren 2020.

Likalydande förslag som berör EU:s regionalpolitik och strukturfonder i motionerna 2020/21:2808 (KD) yrkande 24 och 2019/20:3247 (L) yrkande 9 avstyrktes av utskottet våren 2020 med hänvisning till regeringens anförande i budgetpropositionen för 2020 om att det gränsöverskridande samarbetet även fortsättningsvis ska ges hög prioritet, om vikten av att de territoriella samarbetsprogrammen ska skapa ett genuint mervärde för EU, om att programstrukturer och inriktningar bör ses över för att undvika överlappningar och om att de insatser som genomförs ska vara innovativa och ha högt mervärde för EU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om det övergripande målet för landsbygdpolitiken som är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet och det nyligen beslutade nya målet för den regionala tillväxtpolitiken definierat som utvecklingskraft med starkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Utskottets uppfattning är att det krävs insatser på många olika områden och en aktiv och modern regionalpolitik där det regionala perspektivet synliggörs för att nå dessa mål. Genom att se till de skillnader som finns när det gäller möjligheter och utmaningar i olika regioner skapas förutsättningar för utveckling och tillväxt i hela landet. Politiken måste vidare enligt utskottet vara ett effektivt verktyg för en rättvis, inkluderande och hållbar utveckling i Sveriges alla regioner, såväl i gles- och landsbygder som i storstäder. Politiken kan på det sättet möta vår tids stora samhällsutmaningar som är kopplade till demografi, globalisering, klimat och energi.

Utskottet anser att det behövs en aktiv och effektiv regional tillväxtpolitik som kommer hela landet till del. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om den rad av insatser och det arbete regeringen, regionerna och myndigheterna gör på området. Bland dessa insatser kan nämnas regeringens arbete med att ta fram en ny nationell strategi för hållbar regional utveckling och Tillväxtverkets olika uppdrag för att stärka och utveckla arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet och utveckling av de regionala företagsstöden avseende jämställdhet, integration och miljö. Således ser utskottet inget skäl till att bifalla förslagen i motionerna 2020/21:705 (SD) yrkande 1, 2020/21:2917 (C) yrkande 13 och 2020/21:3247 (L) yrkande 1 som på olika sätt förordar att alla Sveriges regioner ska få möjlighet att utvecklas och att det ska finnas förutsättningar att leva, arbeta och driva företag i alla delar av landet.

I motion 2020/21:700 (SD) yrkande 19 förordas att samtliga myndigheter och bolag som har uppdrag att främja näringsliv och arbetstillfällen bör få i uppdrag att beakta landsbygdsperspektivet. I motion 2020/21:733 (SD) yrkande 11 anförs att myndigheter som möter landsbygdsföretagare bör ha ett tydligt främjandeuppdrag. I motion 2020/21:2926 (C) yrkande 14 efterfrågas en översyn om hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas och i motion 2020/21:3499 (KD) yrkande 17 föreslås att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin. Med anledning av dessa motioner vill utskottet påminna om att regeringen, för att förbättra den nationella samordningen, inom ramen för en sammanhållen landsbygdspolitik har gett Tillväxtverket i uppdrag att verka för ett mer samordnat agerande bland statliga aktörer. Här vill utskottet även hänvisa till de utpekade statliga myndigheternas och Svenska Filminstitutets långsiktiga strategier för medverkan i det regionala tillväxtarbetet, regionernas (och med vissa undantag Gotlands) regionala utvecklingsansvar och förordningen om det regionala tillväxtarbetet, där bl.a. ansvaret för att ta fram regionala utvecklingsstrategier som ska bidra till sektorsövergripande samverkan mellan länen och mellan aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå, regleras.

När det gäller motion 2020/21:2926 (C) yrkande 33, om åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i företag vill utskottet påminna om dels det arbete som bedrivs inom ramen för de regionala utvecklingsstrategierna, dels de rekommendationer som Tillväxtverket lämnat till regeringen för att underlätta kompetensförsörjning i Sveriges landsbygder.

Vad gäller förslaget om att öka informationsspridningen om möjligheterna att få transportbidrag i motion 2020/21:705 (SD) yrkande 5 vill utskottet upprepa det utskottet tidigare sagt om vikten av att de företag som är berättigade till stöd känner till att det finns. Utskottet noterar vidare Tillväxtverkets uppdrag att analysera merkostnaderna generellt för transport av varor för företag i stödområdet för transportbidraget och Riksrevisionens pågående granskning av transportbidraget.

Med anledning av förslagen som berör EU:s regionalpolitik och struktur-fonder i motionerna 2020/21:2808 (KD) yrkande 24, 2020/21:3247 (L) yrkandena 7 och 9, 2020/21:3282 (L) yrkande 18 och 2020/21:3488 (M) yrkande 2 vill utskottet hänvisa till det regeringen anför i budgetpropositionen för 2021 om att resultatorientering, förenkling i alla delar av genomförandet och nationell tematisk fokusering utifrån regionala behov ska fortsätta att vara vägledande för den nya programperioden, att insatserna som genomförs ska bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling och att de ska vara innovativa och ha högt mervärde för EU, att stor hänsyn tas till olika territoriella förutsättningar och att det gränsöverskridande samarbetet genom Interreg-programmen har en fortsatt viktig roll i det regionala utvecklingsarbetet. Därtill noterar utskottet regeringsuppdraget till Tillväxtanalys om att utvärdera effekterna av företagsstödande insatser inom de nio regionalfondsprogrammen för tillväxt och sysselsättning under programperioden 2014–2020.

I motion 2020/21:597 (V) yrkande 6 uppmanas regeringen att verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygdsutveckling. Utskottet vill här hänvisa till Nordiska rådets mål att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region där satsningar ska rikta sig i lika hög grad till områden i städerna som på landsbygden.

Utskottet noterar den regionala skattereduktionen som riksdagen beslutade om för boende i vissa glest befolkade områden i syfte att kompensera för den större del av energi- och miljöskatterna som dessa invånare drabbas av på grund av det geografiska läget och ser därmed ingen anledning till att bifalla motion 2020/21:1313 (V) yrkande 23 där förslag på kompensatoriska åtgärder för att ekonomiskt återföra medel till landsbygders omställning med anledning av höjda drivmedelsskatter efterfrågas.

I fråga om förslaget i motion 2020/21:1811 (S) om att närmare analysera ojämlikheten över landet hänvisar utskottet till Tillväxtverkets uppdrag om att dels löpande följa och analysera genomförandet av den sammanhållna landsbygdspolitiken, dels utarbeta en metodik för landsbygdsanalyser och konsekvensbedömningar i olika samhällssektorer med utgångspunkt i hur statliga myndigheters verksamhet påverkar landsbygderna.

När det gäller övriga motionsyrkanden som utskottet har att ta ställning till i detta avsnitt anser utskottet att riksdagen kan avslå dessa med hänvisning till de ställningstaganden som gjordes då utskottet senast behandlade motsvarande förslag.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Utvecklingen i vissa län och regioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning till att åtgärder som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtrot de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter.

Motionerna

Paula Holmqvist m.fl. (S) lyfter i motion 2020/21:2053 yrkande 1 den ojämlika utvecklingen i kustnära kommuner på västkusten där semesterboende tränger ut åretruntboende med minskad samhällsservice som följd och kommuner i Dalsland med långa pendlingsavstånd till arbete. För att åtgärda dessa obalanser och främja möjlighet till arbete och boende längs västkusten och i Dalsland föreslår motionärerna ett antal åtgärder, såsom att kustkommunerna och Dalsland ska garanteras grundläggande samhällsservice via servicekontor, att ge kommunerna skarpare möjligheter att avsätta mark för områden som syftar till åretruntboende, särskilt se över möjligheterna att öka bostadsbyggandet och

bredda utbudet av boendialternativ i de berörda kommunerna och att uppgradera begreppet kommuninvånare så att de åretruntboende får ett större inflytande än de fritidsboende i planeringsprocessen.

I motion 2020/21:2417 av Aylin Fazelian m.fl. (S) menar motionärerna att regeringen bör förstärka näringspolitiken genom att studera förutsättningarna för att skapa en bättre näringspolitik i Västsverige. Åtgärder som motionärerna förespråkar är bl.a. ökad statlig närvaro och tillgång till finansiering för företag till innovations- och exportsatsningar i Västsverige.

Dag Larsson m.fl. (S) anför i motion 2020/21:2477 yrkande 1 att Stockholms län, som står för en knapp tredjedel av Sveriges totala bruttonationalprodukt, är landets tillväxtmotor. Ett av de största problemen för stora delar av regionens näringsliv är bristen på rätt arbetskraft, vilket utgör det största tillväxthindret för området. För att stärka Stockholmsregionen som tillväxtmotor förespråkar motionärerna bl.a. förbättrad matchning på arbetsmarknaden, satsningar på utbildning inom framtidsbranscher och reformer för bättre konkurrens om internationella talanger.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) anför i motion 2020/21:2627 yrkande 5 att det bör ske en kontinuerlig social utveckling för att öka bosättningen på landsbygden. Motionärerna menar att det behövs en politik som inte missgynnar de människor som väljer att bo på landsbygden, exempelvis skattehöjningar på fordon och bränsle, då Skåne består av landsbygd med kärnor av städer, vilket påverkar valet av transportmedel.

I motion 2020/21:893 av Per Åsling (C) förordar motionären i yrkande 6 att de speciella åtgärder som Landsbygdskommittén föreslagit inom det s.k. stödområdet, t.ex. avskrivning av studieskulder, ska omfatta hela länet med undantag för de centrala tätorterna Östersund och Frösön.

Magnus Ek (C) lyfter i motion 2020/21:1018 behovet av ett sammanhållet arbete för att utveckla Vätterbygden för att möta problem såsom klimatförändringar, miljöfarlig verksamhet och översvämningrisker samt värna Vätterns vattenkvalitet och dricksvattenuttag. Motionären vill därför att regeringen utreder förutsättningarna för en utvecklingsstrategi med syftet att värna Vättern och utveckla Vätterbygden

I motion 2020/21:2538 av Per Åsling (C) yrkande 1 uppmanar motionären regeringen att se över olika åtgärder såsom tillgång till service, utbildning, kapital, sjukvård m.m. för att förbättra förutsättningarna för människor och företag att växa och utvecklas i Jämtlands län. I yrkande 2 förordar motionären att Jämtlands län bör utses till ett försökslän för att genomföra frihetsreformer. Motionären nämner i detta sammanhang etablering av datacenter och menar att regeringen bör ta fram en strategi för hur Sverige ska försvara och utveckla sin position inom denna framtidsbransch, med Jämtlands län som en försöksregion för den löpande utvecklingen av konkreta satsningar på datacenter-etableringar.

Kerstin Lundgren m.fl. (C) konstaterar i motion 2020/21:2938 att riksdagen i betänkande 2019/20:NU13 uttalat sig för att åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter

som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter. Motionären framhåller dock att detta förutsätter att de regionala organen och olika myndigheter ges tydliga direktiv för att önskvärt resultat ska uppnås, och att om dagens modell inte leder till önskvärt resultat krävs andra åtgärder, och då kan riksdagen inte kan fransäga sig ansvaret. Motionären vill därför uppmana regeringen att överväga nödvändiga åtgärder för en klimatsmart Stockholmsregion genom entydiga uppdrag till länsstyrelsen och berörda myndigheter för att säkerställa ett tydligt stöd för denna utveckling.

I motion 2020/21:2668 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 1 pekar motionärerna på att Stockholmsregionen under många år har placerat sig som en av Europas och världens mest innovativa regioner, med ledande universitet, starka startup-miljöer och ett välutvecklat samverkans klimat. För att befästa och stärka denna ledande position vill motionärerna att Stockholmsregionen officiellt utpekas som nationellt innovationsområde. Detta skulle vara till nytta för hela Sverige. Vidare lyfter motionärerna i yrkande 5 behovet att främja kustsamhällena i Stockholmsregionen genom att på olika sätt främja en hållbar utveckling av det lokala näringslivet och besöksnäringen.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har återkommande, senast våren 2020, behandlat motioner där åtgärder och insatser för specifika delar av landet begärts (bet. 2019/20:NU13). Utgångspunkten i utskottets prövning av motioner av detta slag har sedan hösten 2007 varit det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft.

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner förordas åtgärder och insatser för att främja utvecklingen i särskilda län eller regioner. I likhet med föregående år när förslag om insatser och åtgärder i särskilda län och regioner har behandlats vill utskottet inledningsvis uttrycka sin förståelse för att enskilda ledamöter vill uppmärksamma problem eller framgångsrika insatser i vissa geografiska avgränsade områden. Utgångspunkten i utskottets prövning av motioner av detta slag har dock sedan hösten 2007 varit det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Utskottet ser inte heller denna gång något skäl att frångå utskottets principiella hållning att de åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter. Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Stöd till lanthandlare, punkt 1 (M, SD, KD)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10 samt

2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Sverige är ett till ytan stort land med omfattande landsbygd och glesbygd. Människor ska kunna leva, bo och arbeta i hela Sverige. Dessvärre upplever många människor som bor utanför städerna att landsbygdens villkor är otillräckliga och att det i för liten utsträckning går att påverka sin situation.

För oss är det därför helt centralt att Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tillvaratas i hela landet, och att människor och företag ges möjligheter att växa och utvecklas oavsett var i Sverige man bor eller verkar.

Vi står bakom ett fortsatt förstärkt driftstöd till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder. I linje med det som anförs i motionerna 2020/21:700 yrkandena 11–12, 2020/21:705 yrkandena 9–10 och 2020/21:3488 yrkandena 3–4, anser vi att det är mycket viktigt att det förstärkta driftstödet till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder som riksdagen beslutat om noggrant följs upp och utvärderas av ansvarig myndighet för att säkerställa att det har avsedd effekt. Det finns också anledning att se över möjligheterna att genomföra en mer behovsanpassad prövning vid ansökan om driftstöd, utöver de uppställda grundkraven för stödet. Vid beviljande av driftstöd bör även hänsyn tas till kostnader som följer av eventuella påtvingade investeringar med anledning av t.ex. nya lagar och EU-regler.

Vidare menar vi att det bör bli enklare för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag. De dagligvarubutiker som drivs i glest befolkade delar av landet fyller en viktig funktion. Samtidigt är det svårt att få en dagligvarubutik på landsbygden att klara sig ekonomiskt. Möjligheten att erbjuda flera typer av service är därför viktigt för handlarna, både för att kunna locka fler kunder och

för att verksamheten ska bli ekonomiskt mindre sårbar. Det kan exempelvis handla om att vara ombud för post, paketförmedling, apotek, spel och systembolag. Lanthandlarna utgör viktiga nav i de bygder däri de är verksamma, och den potentiella skada som förlusten av dessa ombudstjänster skulle innebära för lokalbefolkningen om lanthandeln som tillhandahåller dem tvingas lägga ned kan inte försummas.

Vi anser därför att statliga bolag såsom Apoteket, Systembolaget, Svenska Spel och Postnord bör få tydliga uppdrag att genomlysna sina villkor för att identifiera och ändra villkor som i onödan gör det svårt för lanthandlare och andra verksamheter i glest befolkade delar av landet att bli ombud. Därtill bör regeringen ge de statliga bolagen i uppdrag att se över sin modell för hur ombuden i glesbygd ersätts och återkomma med ett förslag på höjd ersättning för de lokala ombuden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:730 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9 och avslår motionerna

2020/21:479 av Peter Helander och Per Åsling (båda C),

2020/21:2007 av Maria Strömkvist m.fl. (S),

2020/21:2058 av Emilia Töyrä m.fl. (S) yrkande 2,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 86,

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 5 och

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Många mindre samhällen är åderlättna på samhällsservice genom nedlagda skolor, butiker och lanthandlare. När dessa får stryka på foten tenderar det att leda till utflyttning. Läggs en skola ned så leder det i förlängningen till att lanthandeln får sämre underlag och läggs lanthandeln ned försämras elevunderlaget på skolan. Detta går hand i hand. Utarmandet av servicetjänster och institutioner på landsbygden kan även försvåra landets funktion vid kris.

Vi anser därför att möjligheterna för ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare utanför kommunernas centralorter bör utredas, för de många servicetjänster många handlare måste ha för att överleva.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 2 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 86 och

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 och
avslår motionerna

2020/21:479 av Peter Helander och Per Åsling (båda C),

2020/21:730 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:2007 av Maria Strömkvist m.fl. (S),

2020/21:2058 av Emilia Töyrä m.fl. (S) yrkande 2 och

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

En av förutsättningarna för att stävja utflyttningen från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare att leva. Rimliga avstånd till grundläggande service, såväl offentlig som kommersiell, ger fler den praktiska möjligheten att bo kvar på landet – eller att flytta dit.

Stat och kommun behöver samverka med det lokala näringslivet och det civila samhället för att skapa förutsättningar för en grundläggande kommersiell service utifrån den lokala bygdens förutsättningar. I vissa glesbygder är förutsättningarna begränsade för att kommersiella aktörer ska kunna bidra till och skapa en god tillgång till kommersiell service. Det statliga stödet till kommersiell service på landsbygden är därför viktigt.

Grundläggande offentlig service ska vara lättillgänglig för alla i landet och jag anser att man behöver underlätta för myndigheter och kommuner att samarbeta kring detta. Ett bra sätt är att upprätta s.k. servicecenter i anslutning till den lokala lanthandeln eller andra etablerade samlingspunkter i landsortssamhällena. Det finns uppgifter som en lanthandel kan sköta på uppdrag av det offentliga, vilket fler borde få upp ögonen för. Därigenom kan knutpunkten i bygdens gemensamma liv bli ännu starkare. I arbetet med att få en välfungerande service i hela landet har landsbygdens och näringarnas intresseorganisationer viktiga roller att spela, men inte minst måste kommuner och regioner se

dessa möjligheter och ta vara på dem. Jag menar därför att regeringen dels bör se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer, dels bör förbättra samverkan mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Övrigt om kommersiell och offentlig service, punkt 2 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 5 och avslår motionerna

2020/21:479 av Peter Helander och Per Åsling (båda C),

2020/21:730 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:2007 av Maria Strömkvist m.fl. (S),

2020/21:2058 av Emilia Töyrä m.fl. (S) yrkande 2,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 86 och

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

För att medborgare ska vilja bo och företag ska kunna verka i hela Sverige är det viktigt att det finns tillgång till en fungerande grundläggande service på rimligt avstånd. Detta gäller inte minst kommersiell service. I gles- och landsbygd har särskilt servicelösningar som bygger på lokala förutsättningar och samverkan med företagare och civilsamhället möjlighet att bli långsiktiga och bärkraftiga. Jag anser därför att riksdagen behöver ta ett särskilt ansvar för att invånarna och företagen får tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service.

Många lanthandlare i mindre tätbefolkade delar av Sverige är särskilt viktiga då de ofta även tillhandahåller många olika tjänster. När det gäller att underlätta för lanthandlare att bli och vara ombud för statliga tjänster och ersättningar för dessa fattas besluten av de enskilda bolagen utanför riksdagens kompetens. Däremot finns det inom ramen för gällande stödförordningar en möjlighet för de regionala aktörerna att när de betalar ut servicebidrag prioritera de lanthandlare som agerar ombud. Regeringen bör därför utreda om det kan finnas skäl att ändra i stödförordningen så att de lanthandlare som är ombud ska prioriteras när det gäller att betala ut servicebidraget.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Bygdemedel för vindkraft, punkt 4 (SD, V)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD), Josef Fransson (SD) och Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1 och
2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 17.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör uppmana regeringen att återkomma med ett förslag till reglering av vindkraftens bygdepeng. I dag finns det en närområdesersättning, s.k. bygdemedel som ekonomiskt ersätter de kommuner som påverkats av utbyggnaden av vattenkraft. Ersättningen regleras i lag och förordning och innebär att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift. Dessa medel ska i första hand ersätta de kostnader som uppstått för att förebygga eller minska skadan eller ersättning för skadan från vattenverksamheten. Återstående medel fördelas sedan av länsstyrelsen och kan användas till både lån och bidrag som främjar det lokala näringslivet eller service i bygden.

När det gäller vindkraft har en bygdepeng uppstått som ett krav från olika kommuner, men det har skett på frivillig väg utan reglering. Avsaknaden av ett tydligt regelverk har utmynnat i en mängd olika lokala varianter av bygdepeng, där även ersättningsnivåerna kan skilja sig åt betydligt. För att skapa en starkare rättvisa mellan olika kommuner vid en vindkraftsetablering vill vi att bygdemedel för vindkraften ska hanteras på samma sätt som för vattenkraften och framöver regleras i lag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Regionalisering av fastighetsskatten, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 21,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 2 och

2020/21:2554 av Eric Westroth m.fl. (SD) yrkande 20 och

bifaller delvis motionerna

2020/21:893 av Per Åsling (C) yrkande 1,

2020/21:1234 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1454 av Lina Nordquist (L) och

2020/21:2925 av Per Åsling m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Sveriges regioner har de senaste åren dragits med allt tuffare ekonomiskt läge. Det har inte minst visat sig under coronapandemin och det innebär att staten antingen behöver skjuta till medel eller att sektorn måste få behålla mer av de inbetalda skatterna. Det föreligger en risk för höjningar av regionalsskatten på flera håll vilket ytterligare skulle förvärra situationen genom att familjer och företag flyttar och därmed driver på urbaniseringen.

Vi anser därför att regionernas ekonomi behöver stärkas genom en omfördelning av fastighetsskatten. Genom att regionalisera fastighetsskatteintäkterna från industri- och energifastigheter och elproduktionsenheter kombineras statligt stöd med egna intäkter. Detta förväntas ge regionerna, inte minst de mer glest befolkade, bättre förutsättningar att hantera den rådande ekonomiska situationen och dess möjlighet att ge likvärdiga förutsättningar oavsett i vilken del av landet man bor. Tanken med detta förslag är att det blir respektive region istället för staten, som nu är fallet, som får behålla dessa skatteintäkter. Åtgärden gynnar samtliga regioner men de mer utpräglade landsbygdsregionerna får störst tillskott. Vidare bör detta ske utan s.k. öronmärkning vilket skulle innebära en generell budgetförstärkning för regionerna som skulle förbättra förutsättningarna att tillhandahålla god sjukvård och möjligheterna att upprätthålla och utveckla infrastruktur i enlighet med lokala behov.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen.

7. Regionalisering av fastighetsskatten, punkt 5 (C)

av Helena Lindahl (C) och Peter Helander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2925 av Per Åsling m.fl. (C) yrkande 6 och bifaller delvis motionerna
2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 21,
2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:893 av Per Åsling (C) yrkande 1,
2020/21:1234 av Saila Quicklund (M),
2020/21:1454 av Lina Nordquist (L) och
2020/21:2554 av Eric Westroth m.fl. (SD) yrkande 20.

Ställningstagande

För oss är det självklart att människor i större utsträckning ska få behålla frukterna av sitt eget arbete. Lika självklart är det att regioner som bidrar med värdefull produktion får behålla delar av detta värde. Skattebaser är ett effektivt verktyg för att öka människors inflytande över sin vardag. Därför anser vi att skattepolitiken ska användas som redskap för att vara tillväxtskapande i hela landet. Detta är en viktig del av skattepolitiken vid en skattereform.

Att använda skattepolitiken som ett tillväxtredskap för hela landet kan möjliggöras genom att regionalisera fler delar av den statliga fastighetsskatten i syfte att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Vi anser att man bör utreda hur ett antal skattebaser skulle kunna regionaliseras, så att regionerna får behålla en större andel av de värden som skapas hos dem. Ett första steg är att regionalisera fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk.

Vi förordar därför att regeringen vid en större översyn av skattesystemet ska utreda hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Övrigt om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 6 (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 9 och avslår motionerna
2020/21:1236 av Saila Quicklund (M),
2020/21:1868 av Viktor Wärnick (M),
2020/21:3166 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 10 och
2020/21:3573 av Jörgen Berglund (M).

Ställningstagande

Jag anser att regioner som bidrar med värdefull produktion av t.ex. vattenkraft ska få behålla delar av detta värde. Att mer av naturresursernas värden stannar kvar där de utvinns är mycket värdefullt för de som bor i bygden. Trots att vattenkraften genererar enorma summor kommer endast en mycket liten andel av överskottet från vattenkraftsproduktionen kommunerna till del. Regeringen har i och med den energipolitiska överenskommelsen valt att sänka fastighets-skatten på vattenkraft samtidigt som man inte har någon annan lösning på hur man ska kunna återföra medel till kommunerna utöver den s.k. närområdes-ersättningen. Norge har valt en annan modell där kommunerna får en betydligt högre ersättning för de negativa konsekvenser som utbyggnaden av vattenkraften medför. Jag vill att en större del av kraftbolagens vinster kan återföras till de kommuner och regioner där vattenkraften produceras. Regeringen bör därför återkomma med ett förslag på hur en större del av vattenkraftens vinster ska komma de berörda kommunerna till del.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Övrigt om återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser, punkt 6 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 10 och
avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:1236 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1868 av Viktor Wärnick (M),

2020/21:3166 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) och

2020/21:3573 av Jörgen Berglund (M).

Ställningstagande

I dag går intäkter från naturresurser direkt till staten, och kommunerna får enbart skatteintäkter från de boendes arbetsinkomster. Dagens modell leder till att landsbygdskommunerna framställs som bidragstagare, som storstädernas

skattebetalare håller under armarna. En tydligare formell koppling, kombinerat med en omfördelning från de kommuner där vinsterna genereras, skulle kunna tydliggöra för alla att stad och land behöver varandra. Det skulle också kunna innebära att kommuninvånarna såg mer positivt på olika typer av projekt för att utveckla naturresurserna i kommunen. Samtidigt finns det problem med att skapa en situation där kommuner får helt skilda välfärdsförutsättningar baserat på om det ligger en utbyggd älv eller finns mineraler i marken i just den kommunen. Jag är öppen för att kommuninvånare ska få större del av naturresurserna, men frågan behöver utredas i grunden.

En utredning bör därför tillsättas om för- och nackdelar med en modell där vinsterna från de svenska naturresurserna i första hand hamnar i kommunerna och därifrån omfördelas enligt en fastställd princip, snarare än nuläget där intäkterna går till staten och kommunerna enbart får skatteintäkter från de boendes arbetsinkomster. I detta sammanhang är det värt att studera bl.a. den norska modellen, där en del av vinsterna från nyttjandet av landets naturresurser går direkt till kommunerna. Det kan också uppstå viss gränsdragningsproblematik, som exempelvis när vattenkraftverk finns i en kommun medan dammen finns i en annan. Sverige har också en samhällsgeografisk struktur inte minst avseende näringsliv och arbetsmarknad där man ofta bor i en kommun men jobbar i en annan del av regionen. Det kan inte uteslutas att regionen snarare än kommunen är en lämplig bas för ett sådant system. Detta, liksom hur utjämningsystemet kan påverkas, bör utredningen också ta i beaktande.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (M)

av Lars Hjälmared (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3488 av Lars Hjälmared m.fl. (M) yrkande 2 och
avslår motionerna
2020/21:134 av Mikael Eskilander (SD),
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 6,
2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19,
2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,
2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11,
2020/21:1116 av Edward Riedl (M),
2020/21:1238 av Saila Quicklund (M),
2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23,

2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),
2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M),
2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,
2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S),
2020/21:2474 av Mikael Dahlgvist m.fl. (S),
2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6,
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,
2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13,
2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 14 och 33,
2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 7 och 9,
2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18,
2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 och
2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Stöd på EU-nivå bör i så stor utsträckning som möjligt syfta till att bidra till verksamheter som i slutändan kan bära sig själva. Det är också viktigt att de programunderlag som ska användas nationellt blir så användarvänliga som möjligt och bygger på mål och mätbarhet. Vi anser att man på den nationella nivån ska verka för att skapa programstrukturer som genererar bärkraftiga verksamheter lokalt och regionalt som går i takt med tiden. Det är viktigt att svenska folkets skattepengar får så stor utväxling som möjligt utifrån väl underbyggda analyser, bra genomföranden samt uppföljning och utvärdering så att verksamheterna blir så hållbara och långsiktigt bärkraftiga av sig själva som möjligt.

Vi anser därtill att utöver EU-finansierad regionalpolitik bör såväl Almis verksamhet, som Tillväxtverkets tilldelade medel och Leaderprojektet inom Jordbruksverket, effektutvärderas och följas upp för att tillgodose att samhället får bästa möjliga utväxling för skattepengarna. Det har under flera års tid påvisats brister i systemet för företagsstöden. Samordningen är svag, stöden är uppdelade på många myndigheter som ofta arbetar mot samma målgrupper och målet med stöden är ofta oklara. För att stöden ska vara motiverade krävs också att det går att bedöma effekterna av dem bättre än i dag. Regeringen behöver således renodla, förtydliga och utvärdera företagsstöden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19,
2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5 samt
2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11 och
avslår motionerna
2020/21:134 av Mikael Eskilander (SD),
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 6,
2020/21:1116 av Edward Riedl (M),
2020/21:1238 av Saila Quicklund (M),
2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23,
2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),
2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M),
2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,
2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S),
2020/21:2474 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),
2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6,
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,
2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13,
2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 14 och 33,
2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 7 och 9,
2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18,
2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 och
2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi ser positivt på landsbygdens möjligheter. Samtidigt kan man inte blunda för de stora utmaningar som finns, inte minst vad gäller avfolkning och ofrivillig urbanisering. Omkring en tredjedel av Sveriges befolkning bor på landsbygden. De möjliggör en stark handelsbalans för Sverige genom sitt värv inom t.ex. skogs-, gruv- och metallindustrierna. För befolkningen på landsbygden skulle en ökad turism ha en positiv inverkan på såväl sysselsättning som förutsättningarna att kunna bo kvar och fortsätta verka i sitt närområde. Detta skulle

också motverka ett ensidigt och sårbart näringsliv genom att arbetsmarknaden skulle bli mer differentierad. God infrastruktur vad gäller såväl fysiska transporter som snabb och stabil internetuppkoppling är vidare viktiga förutsättningar för regional tillväxt.

Vi anser att staten bör ha en aktiv roll vad gäller att främja förutsättningarna för regional tillväxt samtidigt som det kan finnas ett ömsesidigt positivt samspel mellan det offentliga och det privata. Utmaningen, anser vi, ligger i att få en ökad tillväxt i hela landet. Skapandet av en uthållig och bärkraftig tillväxt fordrar teknologiska landvinningar.

En viktig förutsättning för att både företag och medborgare ska ha möjlighet att verka i hela Sverige är tillgången till såväl privat som offentlig service. Målsättningen för den politik vi förordar är att skapa förutsättningar för en kraftig men hållbar tillväxt för företag och medborgare som väljer att bo och verka i landets glesbefolkade regioner på liknande villkor som i landets övriga, mer tätbefolkade regioner. I Sveriges mest glesbefolkade delar saknas möjlighet och kundunderlag att ha både ett postkontor, ett apotek och en matbutik. Ännu större samordning av offentliga och privata tjänster än den vi ser i dag kan därmed vara en väg att gå. En lokal matbutiks överlevnad kan vara direkt avgörande för att kunna tillhandahålla offentlig service såsom medicin- och postpaketutlämning. Vi menar därför att en sådan samordning även gynnar möjligheten att bedriva privat service.

Vissa näringar är geografiskt kopplade till det Sverige som ligger utanför stadskärnorna. Det gäller exempelvis skogsnäringen, gruvnäringen, stora delar av livsmedelssektorn och deras nätverk av underleverantörer och distributörer. Dessa näringar ger upphov till ett mycket brett spektrum av arbetstillfällen, och de värdekedjor som de ger upphov till knyter ihop stad och landsbygd när råvaror ska förädlas och säljas vidare. På så vis genereras skatteintäkter i kommuner över hela Sverige. De gröna näringarna skapar arbetstillfällen överallt och de är särskilt effektiva jobbskapare. Vi menar därför att regeringen bör ge samtliga myndigheter och bolag som har i uppdrag att främja näringsliv och arbetstillfällen uppdraget att beakta landsbygdsperspektivet.

På landsbygden finns även många egenföretagare, som uppger att pappersarbete tar alltmer tid från det huvudsakliga arbetet. För att hålla tillbaka denna utveckling bör regeringen ge alla myndigheter som möter landsbygdsföretagare ett tydligt främjandeuppdrag.

Vidare vill vi i detta sammanhang även lyfta de problem som vi ser med transportbidraget. Transportbidraget är ett regionalpolitiskt stöd och omfattar stödområdet Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län. Stödet ska kompensera för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad inom stödområdets näringsliv. Stödet har dock under vissa år haft ett större anslag än vad som har behövts för att täcka de ansökningar som har kommit in. Enligt Tillväxtverket finns det olika delförklaringar till att allt färre söker detta bidrag. Det beror bl.a. på att företag flyttar eller lägger ned och att det finns företag som inte är medvetna om att de kan ansöka om stödet. I den mån företag inom stödområdet flyttar

söderut inom Sverige menar vi att det är en tydlig indikation på att transportbidraget inte fullt ut fyller sitt syfte och kan betraktas som för lågt. Enligt vår uppfattning behöver Tillväxtverket öka informationsspridningen till näringslivet inom de berörda stödområdena om möjligheterna att få transportbidraget.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (C)

av Helena Lindahl (C) och Peter Helander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13 och

2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 14 och 33 samt avslår motionerna

2020/21:134 av Mikael Eskilandersson (SD),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 6,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11,

2020/21:1116 av Edward Riedl (M),

2020/21:1238 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23,

2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M),

2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,

2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S),

2020/21:2474 av Mikael Dahlgvist m.fl. (S),

2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,

2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 7 och 9,

2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18,

2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 och

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Inom de gröna näringarna skiljer sig förutsättningarna åt för män och kvinnor. Kvinnor efterfrågar andra stödinsatser än de som det offentliga erbjuder. Till

exempel har det visat sig att kvinnor på landsbygden är mer benägna att söka investeringsstöd till hästverksamhet, restauranger och kaféer än till traditionellt jordbruksföretagande. Det finns också skillnader i hur stora investeringar kvinnor planerar för jämfört med män. För att de gröna näringarna ska kunna uppnå sin fulla potential krävs det enligt vår mening att män och kvinnor ges samma möjligheter till att driva och utveckla sina företag. Offentliga stödinsatser behöver därför ta hänsyn till både kvinnors och mäns behov. Riksdagen bör därför tydliggöra för regeringen att den ska verka för att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utveckla och driva företag på landsbygden.

Vi anser vidare att det behövs fler åtgärder för att främja företagsetablering, skapa fler jobb och stärka konkurrenskraften i hela landet. Därför förordar vi att regeringen ska vidta åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i svenska företag och att regeringen ska se över hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 6 och

2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23 och

avslår motionerna

2020/21:134 av Mikael Eskilandersson (SD),

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11,

2020/21:1116 av Edward Riedl (M),

2020/21:1238 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M),

2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,

2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S),

2020/21:2474 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),

2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,

2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13,

2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 14 och 33,

2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 7 och 9,
2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18,
2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 och
2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Det finns en stor potential i att utveckla det nordiska samarbetet över landsgränserna. Vi har mycket gemensamt med våra nordiska grannländer och skulle alla tjäna på att utveckla samarbetet inom ett flertal områden såsom infrastruktur, forskning, kapitalförsörjning för landsbygden, arbetsmarknad och service. Enligt min mening bör därför en nordisk samverkan inom regionalpolitiken, framför allt med våra grannländer Norge, Danmark och Finland, utvecklas. Jag ser också positivt på regionala lösningar för att underlätta för de som bor och arbetar i gränsregionerna. Därför vill jag att regeringen tar de initiativ som behövs för att utveckla en regionalpolitisk samverkan mellan de nordiska länderna. Exempelvis bör de nordiska lokala sparbänkerna och andelsbankerna ges möjligheter att stärka småföretagen och deras utveckling i regioner utanför de nordiska tätortsregionerna. För att stärka landsbygdsutvecklingen och finansieringen av nya jobb och företag samt för att öka bankkonkurrensen anser jag att möjligheterna att skapa en gemensam nordisk kompetensbank för de lokala banker som finns i Norden bör utredas.

Jag anser vidare att glesbygden bör kompenseras för höjda drivmedelsskatter. Skatt på drivmedel är ett viktigt verktyg för att minska bilismens klimatpåverkan, samtidigt gör den ingen skillnad på en höginkomsttagare i storstad med god tillgång till kollektivtrafik och en låginkomsttagare i glesbygd utan tillgång till alternativ till bilen. Det är därför helt nödvändigt att införa kompensatoriska åtgärder för dem som har låga inkomster i glesbygd och som saknar alternativ till bilen. Glesbygd bör ekonomiskt kompenseras för höjda skatter på bensin och diesel genom att pengar återförs för att stimulera en hållbar klimatomställning, exempelvis genom att stärka möjligheterna till kollektivtrafik i glesbygd, införa konverteringsstöd till befintliga bilar och förändra reseavdraget. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på kompensatoriska åtgärder för att ekonomiskt återföra medel till landsbygders omställning med anledning av höjda drivmedelsskatter.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24 och
 2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 och
 avslår motionerna
 2020/21:134 av Mikael Eskilandersson (SD),
 2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 6,
 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19,
 2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,
 2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11,
 2020/21:1116 av Edward Riedl (M),
 2020/21:1238 av Saila Quicklund (M),
 2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23,
 2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),
 2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M),
 2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,
 2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S),
 2020/21:2474 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),
 2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6,
 2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13,
 2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 14 och 33,
 2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
 2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 7 och 9,
 2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18,
 2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 och
 2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Den sociala ekonomin bidrar till samhällets utveckling på en rad sätt. Den ger förutsättningar för och skolning i demokratiskt beslutsfattande. Den främjar demokratiska värderingar och stärker därmed det sociala kapitalet lokalt och regionalt. Dess verksamheter bidrar även till kvalitet i det regionala utvecklingsarbetet. Den sociala ekonomin bidrar också till privata initiativ och entreprenörskap och uppmärksammar, engagerar och stärker grupper som inte sällan står i utkanten av samhället. I Sverige har olika typer av föreningar, folkrörelser, frivilligorganisationer, lokala grupper m.fl. länge spelat en viktig roll för att skapa sammanhållning och identitet både lokalt och regionalt. Ett samhälle som är byggt på tillit mellan människor, där föreningar växer och ideella krafter samlas är något som bör eftersträvas. Detta bidrar till en hållbar samhällsutveckling för en större mångfald, jämställdhet, god miljö och näringsverksamheter. Riksdagen bör därför tydliggöra för regeringen att alla regioner i landet behöver arbeta för den sociala ekonomins utveckling ur ett strategiskt perspektiv.

Jag anser vidare att Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger för att kompensera olika producenter för de högre krav som Sverige ställer i förhållande till vad gemenskapslagstiftningen kräver. Jag menar att hanteringen av EU-stöden behöver effektiviseras och att de bl.a. bör ta hänsyn till de naturgivna olikheter som finns i olika delar av Sverige. Stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver således göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

15. Vissa övriga frågor om regional utveckling, punkt 7 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 7 och 9 samt

2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 18 och

avslår motionerna

2020/21:134 av Mikael Eskilander (SD),

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 6,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 19,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11,

2020/21:1116 av Edward Riedl (M),

2020/21:1238 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 23,

2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M),

2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1,

2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S),

2020/21:2474 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),

2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 6,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 24,

2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 13,

2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 14 och 33,

2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),

2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 17 och

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att det ska vara möjligt att bo och arbeta i hela Sverige och samtidigt ha tillgång till en grundläggande samhällsservice. Det handlar om att det finns förutsättningar att kunna driva företag, utbilda sig och ha tillgång till fungerande infrastruktur. Alla ska kunna leva och bo i Sverige där de vill.

Globaliseringen leder till samhällsförändringar som får olika genomslag i olika delar av Sverige. Urbanisering bygger i grunden på människors fria val, något jag försvarar. Samtidigt finns utmaningar med skillnader mellan å ena sidan städer med en starkt växande privat tjänstesektor och å andra sidan områden med en hög sårbarhet och lokala utmaningar.

Utgångspunkten för mig som är liberal är värnandet om människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid. En liberal politik för hela Sverige strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätort att göra det.

Jag vill att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Det är företagande och ekonomisk utveckling som är grunden för ett lands välstånd. Därför måste människor och företag över hela landet ges möjligheter att växa och utvecklas. Jag menar att det behövs riktade åtgärder, men också generella insatser för att fler företag ska kunna växa och anställa i hela Sverige. Ett generellt förbättrat företagsklimat med sänkta skatter och mindre byråkrati gynnar alla företag, men inte minst företagen i glesbygd. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser.

En utveckling i hela landet förutsätter också en fungerande bostadspolitik och en väl utbyggd kommersiell såväl som offentlig samhällsservice för att en region ska vara attraktiv och locka till sig arbetskraft. Jag menar att det är viktigt att på olika sätt undanröja hinder för och främja möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet.

Jag vill även att EU:s regionalpolitik moderniseras. Skattepengar inom EU måste användas mer effektivt och på platser där det behövs mest och samtidigt kräva en motprestation. Hela unionen gynnas av om alla delar av EU växer ekonomiskt, och därför måste de ekonomiska bidragen i större utsträckning gå till investeringar i de fattigaste länderna inom unionen. Jag anser att stöd från EU:s olika fonder som går till medlemsländer på nationell nivå behöver minska, men att mer av det stöd som kvarstår ska gå direkt till den regionala eller lokala nivån. Det ska även kunna vara möjligt att ge EU-stöd direkt till organisationer verksamma i civilsamhället, som driver projekt i linje med målen för fonderna. Jag förordar vidare att stödet från EU:s olika strukturfonder riktas mot projekt med ett tydligt europeiskt mervärde, så som gränsöverskridande infrastruktur och handel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:134 av Mikael Eskilandersson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för arbetsgivare att betala av anställdas studielån i arbetet med att förbättra kompetensförsörjningen på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning om reglering av vindkraftens närområdesersättning så att den blir obligatorisk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på hur en större del av vattenkraftens vinster ska komma de berörda kommunerna till del och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:479 av Peter Helander och Per Åsling (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygdsutveckling och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraften och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd för kommersiell service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga myndigheter och bolag som har uppdrag att främja näringsliv och arbetstillfällen bör få i uppdrag att beakta landsbygdsperspektivet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regionalisera fastighetsskatten för industrifastigheter och elproduktionsenheter så att respektive region i stället för staten får behålla dessa skatteintäkter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade intäkter för regionerna genom en regionalisering av fastighetsskatten på industrifastigheter och elproduktionsenheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka informationen om transportbidrag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd för kommersiell service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:730 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter som verkar mot landsbygdsföretagare bör ha ett tydligt främjandeuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:893 av Per Åsling (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett system för vattenkraftsåterbering ska utarbetas samt att ekonomiska

- resurser ska stanna i regionen och kommunerna där värdena skapas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ny- och omlokalisering av myndigheter bör förläggas till länet och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid införande av Landsbygdskommitténs förslag om nya stödområdesgränser inkludera hela Jämtlands län exklusive centralorterna Östersund och Frösön och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1018 av Magnus Ek (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utvecklingsstrategi med syftet att värna Vättern och utveckla Vätterbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1116 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ekonomiska frizoner i glesbygdsområden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1234 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta fastighetsskatten på vindkraftsanläggningar tillfalla kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1236 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur medel från vattenkraftsproduktionen kan komma de kommuner och regioner där produktionen sker till del och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1238 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1313 av Jens Holm m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på kompensatoriska åtgärder för att ekonomiskt återföra medel till landsbygdens omställning med anledning av höjda drivmedelsskatter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1350 av Lars Hjälmered (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder för att bereda plats för blåljusverksamhet och annan statlig verksamhet i Fiskebäck och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1454 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig översyn av fastighetsskatten för vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1505 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att nya myndigheter placeras i en annan storstadsregion än Stockholm i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1811 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att närmare analysera ojämlikheten över landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1868 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som gör det möjligt för gles- och landsbygds länen att behålla mer av värdet av det som producerats i de egna geografiska regionerna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1875 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter bör utlokaliseras från storstäder till övriga landet och om att befintliga och välfungerande kontor bör ges förutsättningar att vara kvar och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1930 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras av hur de statliga regionala utvecklingsmedlen fördelas mellan länen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2007 av Maria Strömkvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att i myndigheternas regleringsbrev fastslå ett ansvar för lokal och regional utveckling i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2053 av Paula Holmqvist m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet till arbete och boende längs västkusten och i Dalsland och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2058 av Emilia Töyrä m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att stärka samhällskontraktet i hela landet genom att tillförsäkra varje medborgare tillgång till service och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utöka den statliga närvaron genom fortsatt utlokalisering av statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2090 av Adnan Dibrani (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga omlokalisering av myndigheter till Halland och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2097 av Heléne Björklund och Magnus Manhammar (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga omlokalisering av myndigheter till Blekinge och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2112 av Isak From m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om industrins regionala betydelse och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2114 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att omlokalisera statliga myndigheter och beakta län med låg lokaliseringkvot och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2138 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av förutsättningarna för arbetstillfällena på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2417 av Aylin Fazelian m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringspolitiken bör förstärkas genom att man studerar förutsättningarna för att skapa en bättre näringspolitik i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2474 av Mikael Dahlgvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en regionalpolitik som ger människor förutsättningar att kunna bo och leva i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2477 av Dag Larsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta hur Stockholmsregionen som tillväxtmotor kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2538 av Per Åsling (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över olika åtgärder för att förbättra förutsättningarna för människor och företag att växa och utvecklas i Jämtlands län och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jämtlands län bör utses till ett försökslän för att genomföra frihetsreformer enligt motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2554 av Eric Westroth m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda de skattetekniska formerna för att regionalisera skatteintäkterna från industri- och energifastigheter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2627 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den skånska landsbygden som bostadsort och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetstillfällen på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2668 av Malin Danielsson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse Stockholm till nationellt innovationsområde och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Stockholmsregionen behöver levande kustsamhällen genom deras

potential att utveckla det lokala näringslivet och besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utveckla och driva företag på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2925 av Per Åsling m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en större översyn av skattesystemet utreda hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det regionala ansvaret hos myndigheter kan tydliggöras och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i svenska företag och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2938 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga nödvändiga åtgärder för en klimatsmart Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3026 av Lars Püss m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att placera statliga myndigheter i Halland och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3161 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att under en provperiod inrätta ekonomiska frizoner för företag i ett visst antal utpekade områden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3166 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda kommuner/regioner ska få behålla en rättmätig del av vind- och vattenkraftens värden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3247 av Arman Teimouri m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja hinder och främja möjligheten att bo och driva företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att utreda om det finns skäl att ändra i stödförordningen så att de lanthandlare som är ombud ska prioriteras när det gäller att betala ut servicebidraget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen bör uttala att EU:s regionala fonder som går till medlemsländer på nationell nivå behöver minska och i större utsträckning gå direkt till den regionala eller lokala nivån, att organisationer verksamma i civilsamhället som driver projekt i linje med målen för fonderna ska kunna ges stöd och att stödet från EU:s olika strukturfonder bör riktas mot projekt med ett tydligt europeiskt mervärde som t.ex. gränsöverskridande infrastruktur och handel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att göra en översyn av programstruktur och inriktning i syfte att undanröja onödiga och omotiverade gränshinder som motverkar och hindrar regional utveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa hinder för gränsöverskridande infrastruktur i EU och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3488 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de olika företagsstöden bör renodlas, förtydligas och utvärderas och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av stöd för bibehållen service på landsbygden och dess betydelse för jobb och företagande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra samverkan mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att nå god både offentlig och kommersiell service och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda för- och nackdelar med ett system likt det norska där en större del av vinsterna från naturresurser stannar lokalt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se företagandets villkor och förutsättningar som grunden för tillväxt i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3573 av Jörgen Berglund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i fråga om koncessionsavgifter och koncessionskraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3622 av Jörgen Berglund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lokaliseringen av statliga företag och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.